บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่องการพัฒนาความสามารถในการสื่อสารภาษาเกาหลีเบื้องต้นของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โดยใช้วิธีสอนตามแนวการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าหลักการ ทฤษฎี จากตำรา เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องดังต่อไปนี้

1. หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ
2. ชนิดของคำและโครงสร้างพื้นฐานของภาษาเกาหลี
3. แนวคิดและหลักการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร
   - 3.1 ความหมายของการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร
   - 3.2 ลักษณะสำคัญของการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร
   - 3.3 ขั้นตอนของการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร
   - 3.4 ขั้นตอนของการสอนภาษาเกาหลี
   - 3.5 การจัดกิจกรรมการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร
   - 3.6 กลวิธีและสื่อที่ใช้ในการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร
   - 3.7 บทบาทของครูในการจัดกิจกรรมการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสาร
   - 3.8 บทบาทของนักเรียนในการจัดกิจกรรมการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสาร
   - 3.9 ข้อดีและข้อจำกัดของการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร
4. แนวคิดเกี่ยวกับความสามารถในการสื่อสาร
   - 4.1 ความหมายของความสามารถในการสื่อสาร
   - 4.2 องค์ประกอบของความสามารถในการสื่อสาร
   - 4.3 ทักษะการฟัง พูด อ่าน เขียน
   - 4.4 การสร้างแบบทดสอบวัดความสามารถในการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสาร
5. แนวคิดเกี่ยวกับการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้
   - 5.1 ความหมายของแผนการจัดการเรียนรู้
   - 5.2 องค์ประกอบของแผนการจัดการเรียนรู้
   - 5.3 หลักการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้
   - 5.4 ความสำคัญของแผนการจัดการเรียนรู้

6. เจตคติ
   - 6.1 ความหมายของเจตคติ
   - 6.2 องค์ประกอบของเจตคติ
   - 6.3 การเกิดเจตคติ
   - 6.4 การเปลี่ยนแปลงเจตคติ
   - 6.5 การวัดเจตคติ
7. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
   - 7.1 งานวิจัยในประเทศ
   - 7.2 งานวิจัยต่างประเทศ
8. กรอบแนวคิดการวิจัย

1. หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ

การศึกษาระดับมัธยมศึกษาเป็นการศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่มุ่งพัฒนาให้นักเรียนมีความรู้และทักษะพื้นฐานทางภาษาอย่างต่อเนื่องซึ่งหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 ได้กล่าวถึงกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ ดังนี้

1.1 ความสำคัญของการเรียนภาษาต่างประเทศ

กระทรวงศึกษาธิการ (2551 : 220) ได้คำนึงถึงความสำคัญที่ต้องให้นักเรียนเรียนภาษาต่างประเทศว่า ในสังคมโลกปัจจุบันการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศมีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งในชีวิตประจำวัน เนื่องจากเป็นเครื่องมือสำคัญในการติดต่อสื่อสาร การศึกษาการแสวงหาความรู้ การประกอบอาชีพ การสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับวัฒนธรรมและวิสัยทัศน์ของชุมชนโลก และตระหนักถึงความหลากหลายของวัฒนธรรมและสังคมโลก นำมาซึ่งมิตรไมตรีที่ดี และความร่วมมือกับประเทศต่างๆ ซึ่งจะช่วยพัฒนานักเรียนให้มีความเข้าใจตนเองและผู้อื่นดีขึ้น ได้เรียนรู้และเข้าใจความแตกต่างของภาษาและวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณี สังคม เศรษฐกิจ การเมืองและการปกครอง มีเจตคติที่ดีต่อการใช้ภาษาต่างประเทศและใช้ภาษาต่างประเทศเพื่อการสื่อสารได้ รวมทั้งการเข้าถึงองค์ความรู้ต่างๆได้ง่ายและกว้างขึ้น และมีวิสัยทัศน์ในการดำเนินชีวิต

1.2 เรียนรู้อะไรในภาษาต่างประเทศ

การเรียนรู้ในกลุ่มสาระภาษาต่างประเทศนั้น มุ่งหวังให้นักเรียนมีเจตคติที่ดีต่อภาษาต่างประเทศ สามารถใช้ภาษาต่างประเทศในการสื่อสารในสถานการณ์ต่างๆ และสามารถแสวงหาความรู้ ประกอบอาชีพและศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น รวมทั้งมีความรู้ความเข้าใจใน

เรื่องราวและวัฒนธรรมอันหลากหลายของสังคมโลก และสามารถถ่ายทอดความคิดและวัฒนธรรมไทยไปยังสังคมโลกได้อย่างสร้างสรรค์ ประกอบด้วยสาระสำคัญ ดังนี้คือ

1.2.1 ภาษาเพื่อการสื่อสาร เป็นการใช้ภาษาต่างประเทศในการฟัง-พูด-อ่าน-เขียน แลกเปลี่ยนข้อมูล ข่าวสาร แสดงความรู้สึกและความคิดเห็น ตีความ นำเสนอข้อมูล ความคิดรวบยอดและความคิดเห็นในเรื่องต่าง ๆ และสร้างความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลอย่างเหมาะสม

1.2.2 ภาษาและวัฒนธรรม เป็นการใช้ภาษาต่างประเทศตามวัฒนธรรมของเจ้าของภาษา ความสัมพันธ์ ความเหมือนและความแตกต่างระหว่างภาษากับวัฒนธรรมของเจ้าของภาษาและนำไปใช้อย่างเหมาะสม

1.2.3 ภาษากับความสัมพันธ์กับกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่น เป็นการใช้ภาษาต่างประเทศในการเชื่อมโยงความรู้กับกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่น เป็นพื้นฐานในการพัฒนาแสวงหาความรู้ และเปิดโลกทัศน์ของตน

1.2.4 ภาษากับความสัมพันธ์กับชุมชนและโลก เป็นการใช้ภาษาต่างประเทศในสถานการณ์ต่างๆ ทั้งในห้องเรียนและนอกห้องเรียน ชุมชน และสังคมโลก เป็นเครื่องมือพื้นฐานในการศึกษาต่อ ประกอบอาชีพ และแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับสังคมโลก

1.3 มาตรฐานการเรียนรู้

เป็นผลการเรียนรู้ที่ต้องการให้เกิดขึ้นในตัวนักเรียน และเป็นกรอบด้านความรู้ ทักษะกระบวนการต่างๆ คุณธรรม จริยธรรม ค่านิยม ที่สถานศึกษาสามารถนำไปปรับและพัฒนาเพื่อกำหนดเป็นมาตรฐานการเรียนรู้ในหลักสูตรสถานศึกษา อันจะนำไปสู่การจัดการเรียนรู้และการวัดผลประเมินผล

สาระที่ 1 ภาษาเพื่อการสื่อสาร

มาตรฐาน ต 1.1 :เข้าใจและตีความเรื่องที่ฟังและอ่านจากสื่อประเภทต่างๆ และแสดงความคิดเห็นอย่างมีเหตุผล

มาตรฐาน ต 1.2 : มีความสามารถในการสื่อสารทางภาษาในการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารแสดงความรู้สึกและความคิดเห็นอย่างมีประสิทธิภาพ

มาตรฐาน ต 1.3 : นำเสนอข้อมูลข่าวสาร ความคิดรวบยอด และความคิดเห็นในเรื่องต่าง ๆ โดยการพูดและการเขียน

สาระที่ 2 ภาษาและวัฒนธรรม

มาตรฐาน ต 2.1 : เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างภาษากับวัฒนธรรมของเจ้าของภาษาและนำไปใช้ได้อย่างเหมาะสมกับกาลเทศะ

มาตรฐาน ต 2.2 : เข้าใจความเหมือนและความแตกต่างระหว่างภาษาและวัฒนธรรมของเจ้าของภาษาและนำมาใช้อย่างถูกต้องเหมาะสม

สาระที่ 3 ภาษากับความสัมพันธ์กับกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่น

มาตรฐาน ต 3.1 : ใช้ภาษาต่างประเทศในการเชื่อมโยงความรู้กับกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่น และเป็นพื้นฐานในการพัฒนา แสวงหาความรู้และเปิดโลกทัศน์ของตน

สาระที่ 4 ภาษากับความสัมพันธ์กับชุมชนและโลก

มาตรฐาน ต 4.1 : ใช้ภาษาต่างประเทศในสถานการณ์ต่าง ๆ ทั้งในสถานศึกษา ชุมชน และสังคม

มาตรฐาน ต 4.2 : ใช้ภาษาต่างประเทศเป็นเครื่องมือพื้นฐานในการประกอบอาชีพ และการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับสังคมโลก

จากหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ พอสรุปได้ว่าเป็นสาระการเรียนรู้ที่มุ่งหวังให้นักเรียนมีเจตคติที่ดีต่อภาษาต่างประเทศ สามารถใช้ภาษาต่างประเทศเป็นเครื่องมือในการติดต่อสื่อสาร แสวงหาความรู้ต่างๆ รวมทั้งมีความรู้ความเข้าใจถึงความแตกต่างของภาษาและวัฒนธรรม และยังสามารถถ่ายทอดความรู้สึกนึกคิดที่ดีไปยังสังคมโลกได้อย่างเหมาะสม

2. ชนิดของคำและโครงสร้างพื้นฐานของภาษาเกาหลี

ฮันซองอิล (2550 : 58 - 99) ได้กล่าวว่า ในการใช้ภาษาเรามีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องเรียนรู้เรื่องลักษณะของคำเพื่อใช้สร้างเป็นกลุ่มคำและสร้างประโยค การศึกษาให้เข้าใจหน้าที่และชนิดของคำในประโยคจึงมีความสำคัญมาก เพราะจะช่วยให้เราสามารถใช้คำได้ถูกต้องตรงตามความหมายที่ต้องการ ชนิดของคำในภาษาเกาหลีแบ่งออกเป็น 5 ชนิด ซึ่งแต่ละชนิดก็จะมีลักษณะและหน้าที่แตกต่างกันออกไป ดังนี้

1. คำนาม คือ คำที่ทำหน้าที่แสดงหรือบ่งบอกถึงคน สัตว์ สิ่งของ และสถานที่เป็นต้น คำนามในภาษาเกาหลีสามารถแบ่งออกเป็น 2 ประเภทคือ คำนามอิสระและคำนามไม่อิสระ

1.1 คำนามอิสระ คือคำนามที่มีความหมายสมบูรณ์ในตัว สามารถใช้ตามลำพังในประโยคได้โดยไม่จำเป็นต้องมีคำอื่นมาขยาย ซึ่งคำนามอิสระมี 2 ชนิด คือคำสามานยนามและคำวิสามานยนาม

- คำสามานยนาม เป็นคำนามที่เป็นชื่อคน สัตว์ สิ่งของ สถานที่ที่ไม่ชี้เฉพาะเจาะจง และยังรวมถึงคำที่แสดงสภาพหรือความคิดทั่วๆไปได้ เช่น 사람(คน) , 남자(ผู้ชาย) , 코끼리(ช้าง) , 옷(เสื้อผ้า) , 생각(ความคิด) , 느낌(ความรู้สึก)

- คำวิสามานยนาม เป็นคำนามที่เป็นชื่อของคนหรือสถานที่โดยชี้เฉพาะเจาะจง เพื่อที่จะแยกออกจากคนอื่นหรือสถานที่อื่นๆ เช่น 남대문시장(ตลาดนัมแดมุน) , 한강(แม่น้ำฮัน) , 방콕(กรุงเทพ)

1.2 คำนามไม่อิสระ คือคำนามที่ปรากฏตามลำพังไม่ได้ จำเป็นต้องมีคำอื่นมาขยายถึงจะมีความหมายที่สมบูรณ์และสามารถทำหน้าที่ในประโยคได้ ซึ่งได้แก่คำนามที่เป็นคำแสดงหน่วยในการนับหรือการวัด เช่น 병(ขวด) , 장(แผ่น) , 갑(ซอง) , 킬로그램 (กิโลกรัม)

2. คำสรรพนาม คือ คำที่ใช้แทนคำนามที่เรากล่าวถึง เช่น ใช้แทนชื่อคน สัตว์ สิ่งของหรือสถานที่ คำสรรพนามในภาษาเกาหลีแบ่งเป็น 3 ประเภทดังนี้

2.1 คำบุรุษสรรพนาม เป็นคำที่ใช้แทนชื่อผู้พูด ชื่อผู้ฟัง และชื่อของผู้ที่กล่าวถึง ได้แก่ 나(ฉัน) , 저(ดิฉัน) , 너(เธอ) , 당신(คุณ) , 그(เขา) , 그들(พวกเขา)

2.2 คำสรรพนามระบุเฉพาะ คือ คำที่ใช้ระบุแทนชื่อสิ่งของและสถานที่ เช่น 이것(สิ่งนี้) , 그것(สิ่งนั้น) , 저것(สิ่งโน้น) , 여기(ที่นี่) , 거기(ที่นั่น)

2.3 คำสรรพนามแสดงคำถาม คือ คำที่ทำหน้าที่แสดงคำถามในประโยค มีทั้งหมด 5 คำ ได้แก่ 누구(ใคร) , 무엇(อะไร), 어디(ที่ไหน) , 얼마(เท่าไหร่) , 언제(เมื่อไหร่)

3. คำคุณลักษณะ คือ คำที่ใช้สำหรับขยายคำนาม โดยจะวางหน้าคำนามที่ถูกขยายเสมอ ไม่สามารถย้ายตำแหน่งได้ คำคุณลักษณะในภาษาเกาหลีสามารถแบ่งเป็น 4 ประเภทดังนี้

คำคุณลักษณะ + คำนาม

3.1 คำคุณลักษณะบอกสภาพ คือ คำที่บ่งบอกถึงลักษณะหรือสภาพของสิ่งนั้นๆ ที่ต้องการจะอธิบาย เช่น

ตาราง 1 คำคุณลักษณะบอกสภาพ

คำคุณลักษณะบอกสภาพ	ตัวอย่าง
새 ใหม่	새 옷 เสื้อ**ใหม่** , 새 차 รถใหม่
헌 เก่า	헌 신발 รอง**เท้า**เก่า , 헌 집 บ้านเก่า

3.2 คำคุณลักษณะระบุเฉพาะ คือ คำที่ใช้ชี้เฉพาะถึงสิ่งที่กล่าวถึง เช่น

ตาราง 2 คำคุณลักษณะระบุเฉพาะ

คำคุณลักษณะระบุเฉพาะ	ตัวอย่าง
이 นี้	이 사람 คนนี้ , 이 노래 เพลงนี้
그 นั้น	그 그림 รูปภาพนั้น , 그 말 คำพูดนั้น

3.3 คำคุณลักษณะบอกจำนวน คือ คำที่ใช้บอกจำนวนหรือปริมาณของสิ่งนั้นๆ ที่ต้องการจะอธิบาย เช่น

ตาราง 3 คำคุณลักษณะบอกจำนวน

คำคุณลักษณะบอกจำนวน	ตัวอย่าง
ตัวเลข	열 명 10 คน , 십 년 10 ปี
모든 ทั้งหลาย	모든 국민 ประชาชนทั้งหลาย
여러 หลาย	여러 민족 หลายชาติ , 여러 가지 หลายอย่าง

3.4 คำคุณลักษณะแสดงคำถาม คือ คำที่ทำหน้าที่แสดงคำถามของคำนามในประโยค มีทั้งหมด 4 คำ ได้แก่

ตาราง 4 คำคุณลักษณะแสดงคำถาม

คำคุณลักษณะแสดงคำถาม	ตัวอย่าง
무슨 อะไร	무슨 색 สีอะไร , 무슨 노래 เพลงอะไร
어떤 ใด	오떤 사람 คนใด , 어떤 색 สีใด
어느 ไหน	어느 민족 ชาติไหน , 어느 나라 ประเทศไหน
몇 กี่	몇 시간 กี่ชั่วโมง , 몇 시 예요 กี่โมง

4. คำกริยา คือ คำที่ใช้แสดงการกระทำหรือแสดงอาการ แบ่งเป็น 3 ประเภท คือ

4.1 คำกริยาแสดงการกระทำ คือ คำกริยาทั่วไปที่บ่งบอกถึงการกระทำหรือแสดงอาการของประธานในประโยค เช่น 가다(ไป) , 오다(มา) , 듣다(ฟัง) , 마시다(ดื่ม) , 배우다(เรียน) , 가르치다(สอน)

4.2 คำกริยาบอกสภาพ คือ คำกริยาที่บอกลักษณะหรือสภาพของสิ่งนั้นๆ เช่น 가깝다(ใกล้) , 멀다(ไกล) , 빠르다(เร็ว) , 느리다(ช้า) , 크다(ใหญ่) , 작다(เล็ก)

4.3 คำกริยาเป็น คำกริยา 이다 แปลว่า เป็น , คือ ถือว่าเป็นคำกริยาพิเศษ มีลักษณะเหมือนคำนามไม่อิสระ คือต้องมีคำนามวางอยู่หน้า 이다 เสมอ ไม่สามารถใช้โดดๆในประโยคได้ เช่น 학생이다 (เป็นนักเรียน) , 선생님이다 (เป็นคุณครู)

5. คำวิเศษณ์ คือ คำที่ใช้สำหรับขยายคำกริยา เพื่อแสดงความหมายให้ชัดเจน หรือให้รายละเอียดมากขึ้น โดยจะวางหน้าคำกริยาที่ถูกขยายเสมอ

คำวิเศษณ์ + คำกริยา

ซึ่งคำวิเศษณ์ในภาษาเกาหลีสามารถแบ่งเป็น 2 ประเภท ดังนี้

5.1 คำวิเศษณ์แสดงคำถาม คือ คำที่ทำหน้าที่แสดงคำถามในประโยค มี 3 คำ ได้แก่

ตาราง 5 คำวิเศษณ์แสดงคำถาม

คำวิเศษณ์	ตัวอย่าง
언제 เมื่อไร	언제 갔어요? ไปเมื่อไหร่
왜 ทำไม	왜 울어요? ร้องไห้ทำไม
어떻게 อย่างไร	어떻게 해요? ทำอย่างไร

5.2 คำวิเศษณ์ทั่วไปที่ใช้บ่อยในชีวิตประจำวัน เช่น

ตาราง 6 คำวิเศษณ์ทั่วไป

คำวิเศษณ์	ตัวอย่าง
같이 ด้วยกัน	같이 먹어요. กินด้วยกัน
자주 บ่อยๆ	자주 만나요. พบกันบ่อยๆ
아주 มาก	아주 예뻐요. สวยมาก
가장 ที่สุด	가장 중요해요. สำคัญที่สุด
정말 จริงๆ	정말 맛있어요. อร่อยจริงๆ
아직 ยัง	아직 안 먹었어요. ยังไม่ได้กิน

เชชางชองและสุนทรี ลาภรุ่งเรือง (2550 : 15-18) ได้กล่าวถึงโครงสร้างประโยคพื้นฐานในภาษาเกาหลี แบ่งออกเป็น 4 ชนิดดังนี้

แบบที่ 1 ประธาน + บทเสริมความ + 이다

เช่น 저는 태국 사람이다. ฉันเป็นคนไทย

แบบที่ 2 ประธาน + กริยาคุณศัพท์

เช่น 태국 음식이 맛있다. อาหารไทยอร่อย

แบบที่ 3 ประธาน + อกรรมกริยา

เช่น 동생이 웃는다. น้องหัวเราะ

แบบที่ 4 ประธาน + กรรม + สกรรมกริยา

เช่น 나는 밥을 먹는다. ฉันกินข้าว

ซึ่งส่วนประกอบของประโยคมีรายละเอียดดังนี้

1. ประธาน คือ คำนามที่ทำหน้าที่เป็นส่วนประกอบของประโยค ประกอบด้วยคำช่วยชี้ตำแหน่งแสดงประธานของประโยค จะปรากฏอยู่หน้าอกรรมกริยาหรือหน้ากรรม

2. บทเสริมความ คือ ส่วนประกอบหนึ่งของประโยค ทำหน้าที่เสริมความเพื่อขยายความหรือเพิ่มข้อมูลของประธานในประโยคให้ชัดเจนขึ้น

3. กริยาคุณศัพท์ คือ คำกริยาที่ทำหน้าที่เป็นส่วนประกอบของประโยคเพื่อบอกสภาพหรือลักษณะของประธานของประโยค

4. อกรรมกริยา คือ คำกริยาที่ทำหน้าที่เป็นส่วนประกอบของประโยคเพื่อแสดงกริยาอาการของประธานในประโยค โดยไม่จำเป็นต้องมีกรรมมารองรับ

5. สกรรมกริยา คือ คำกริยาที่ทำหน้าที่เป็นส่วนประกอบของประโยคเพื่อแสดงกริยาอาการของประธานในประโยค โดยจำเป็นต้องมีกรรมมารองรับ

6. กรรม คือ คำนามที่ทำหน้าที่เป็นส่วนประกอบของประโยคในภาษาเกาหลี กรรมจะอยู่หน้าคำกริยา ซึ่งโดยปกติจะมีคำช่วยชี้ตำแหน่งกรรม

วิทิยา จันทร์พันธ์ (2555 : 39-43) ได้อธิบายถึงโครงสร้างประโยคพื้นฐานในภาษาเกาหลี ประกอบไปด้วยโครงสร้างหลักๆคือ

ประธาน + กรรม + กริยา

และในประโยคยังมีคำช่วยชี้ประธานและคำช่วยชี้กรรม เพื่อไม่ให้เกิดความสับสนระหว่างคำนาม 2 คำ ที่ทำหน้าเป็นประธานและกรรมของประโยค ซึ่งคำเหล่านี้จะวางไว้หลังคำนามนั้นๆเสมอ โดยมีวิธีเลือกใช้ดังนี้

1. คำช่วยชี้ประธาน (Subject Particle) ใช้เขียนหลังคำนามที่ทำหน้าที่เป็นประธานของประโยค มีเงื่อนไขการใช้แตกต่างกันดังนี้

- 이 วางตามหลังคำนามที่ทำหน้าที่เป็นประธานของประโยค โดยคำนามนั้นลงท้ายด้วยพยางค์ที่มีตัวสะกด เช่น 곰**이** 눈**이** 밥**이**

- 가 วางตามหลังคำนามที่ทำหน้าที่เป็นประธานของประโยค โดยคำนามนั้นลงท้ายด้วยพยางค์ที่ไม่มีตัวสะกด เช่น 개미**가** 돼지**가** 바지**가**

2. คำช่วยชี้หัวเรื่อง (Topic Particle) ใช้เขียนหลังคำนามที่ทำหน้าที่เป็นประธานของประโยค หรือต้องการเน้นย้ำประธานในประโยค มีเงื่อนไขการใช้แตกต่างกันดังนี้

- 은 วางตามหลังคำนามที่ลงท้ายด้วยพยางค์ที่มีตัวสะกด เช่น

오늘**은** 날씨가 좋습니다. วันนี้อากาศดี

동생**은** 책을 읽습니다. น้องอ่านหนังสือ

- 는 วางตามหลังคำนามที่ลงท้ายด้วยพยางค์ที่ไม่มีตัวสะกด เช่น

어머니**는** 눈이 예쁩니다. คุณแม่ตาสวย

저**는** 꽤개를 먹는다. ฉันกินแกง

การใช้ 이 ,가 ,은 ,는 ดูเหมือนจะใช้เป็นคำช่วยชี้ประธานของประโยคเหมือนกัน แต่จะแตกต่างกันตรงความหมายที่รับรู้ การใช้ 이 ,가 จะทำให้คำนามนั้นทำหน้าที่เป็นประธานของประโยคร้อยเปอร์เซ็นต์ แต่หากใช้ 은 ,는 เป็นคำช่วยชี้ประธานอาจมีความหมายในเชิงเน้นย้ำ

3. คำช่วยชี้กรรม (Object Particle) โดยวางตามหลังคำนามหรือคำสรรพนามที่ทำหน้าที่เป็นกรรมของประโยค โดยมีวิธีเลือกใช้ดังต่อไปนี้

- 을 วางตามหลังคำนามหรือคำสรรพนามที่ลงท้ายด้วยพยางค์ที่มีตัวสะกด เช่น

나는 밥**을** 먹습니다. ฉันกินข้าว

아버지는 신문**을** 읽습니다. คุณพ่ออ่านหนังสือพิมพ์

- 를 วางตามหลังคำนามหรือคำสรรพนามที่ลงท้ายด้วยพยางค์ที่ไม่มีตัวสะกด เช่น

동생은 만화**를** 봅니다. น้องดูการ์ตูน

나는 한국 가수**를** 좋아합니다. ฉันชอบนักร้องเกาหลี

4. การผันคำกริยา ในภาษาเกาหลีการลงท้ายประโยคมีความสำคัญอย่างยิ่ง โดยคำกริยาแท้ในภาษาเกาหลีไม่สามารถนำมาใช้เข้าประโยคได้ จะต้องมีการผันกริยาแท้ดังกล่าวก่อนโดยทั่วไปชาวเกาหลีจะนิยมใช้รูปแบบการลงท้ายประโยคที่แสดงความสุภาพ 2 ประเภท ดังนี้

- 습니다 Style เป็นรูปแบบการลงท้ายประโยคบอกเล่าที่แสดงความสุภาพมาก ใช้พูดกับผู้ที่อาวุโสกว่าและการพูดอย่างเป็นทางการ

- ㅍ Style เป็นรูปแบบการลงท้ายประโยคบอกเล่าที่แสดงความสุภาพปานกลาง สามารถพูดได้ทั่วไปทั้งกับผู้อาวุโสกว่า ตลอดจนผู้ที่มีอายุน้อยกว่า

ฌองฮวันซึง (Jung Hwan Seung, 2014 : 73) ได้กล่าวว่าภาษาเกาหลีเป็นภาษาที่อยู่ในตระกูลอัลเตอิก (Altaic) เป็นภาษาคำติดต่อ (Agglutinative Language) โครงสร้างทั่วไปของภาษาเกาหลีตั้งแต่การเข้ากันของเสียงสระ ไวยากรณ์ ตลอดจนถึงวงศัพท์อยู่ในลักษณะคล้ายคลึงกับภาษาญี่ปุ่น ซึ่งลักษณะสำคัญของภาษาเกาหลีมีดังนี้

1. โครงสร้างของประโยคในภาษาเกาหลี คือ ประธาน + กรรม + กริยา ตามลำดับ

2. ภาษาเกาหลีมีการเติมวิภัตติ์ปัจจัย คือ มีการเปลี่ยนแปลงรูปคำเพื่อแสดงกาลเวลาและความสุภาพ

3. คำแต่ละคำถือเป็นคำที่ไม่สำเร็จรูป ต้องเปลี่ยนแปลงรูปคำก่อนนำไปใช้ในประโยค

4. คำคำเดียวอาจมีหลายความหมายใช้ได้หลายหน้าที่ โดยเปลี่ยนแปลงรูปคำสามารถทราบความหมายและหน้าที่ได้จากคำช่วยชี้ประธาน (Subject Particle) คำช่วยชี้กรรม (Object Particle) และส่วนท้ายคำกริยา (Verb Ending)

5. คำขยายปรากฏหน้าคำที่ถูกขยาย คำคุณศัพท์นำหน้าคำนาม สรรพนาม และคำวิเศษณ์ปรากฏหน้ากริยาหรือคำคุณศัพท์

3. แนวคิดและหลักการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร

การเรียนการสอนภาษาต่างประเทศในปัจจุบัน มุ่งเน้นให้นักเรียนสามารถนำความรู้ทางภาษาไปใช้ในสถานการณ์ต่างๆ หรือในสถานการณ์จริง โดยให้นักเรียนสามารถใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารได้อย่างมีประสิทธิภาพ เหมาะสมกับสภาพสังคมและวัฒนธรรม ซึ่งแนวคิดและหลักการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

3.1 ความหมายของการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร มีนักการศึกษาได้ให้ความหมายของการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารไว้ดังนี้

คาเนล และสเวน (Canale and Swain, 1980 ; Widdowson, 1978 อ้างถึงใน ธูปทอง กว้างสวาสดิ์, 2549 : 31) ได้ให้ความหมายของการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารว่า เป็นการสอนที่เน้นการพัฒนาเพื่อให้นักเรียนสามารถเชื่อมโยงระหว่างความรู้ทางภาษา ทักษะทางภาษา และความสามารถในการสื่อสาร กล่าวคือนักเรียนจะต้องมีความรู้เกี่ยวกับโครงสร้างภาษาและนำความรู้นั้นมาใช้ประโยชน์เพื่อการสื่อสาร

ลิทเติลวูด (Littlewood, 1981 : 17 อ้างถึงใน อารีย์ ปรีดีกุล, 2553 : 26) ได้ให้ความหมายการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารว่าเป็นการสอนที่เน้นหน้าที่ของภาษามากกว่ารูปแบบหรือกฎเกณฑ์ของภาษา และการเรียนภาษานั้นไม่ได้เรียนแต่เฉพาะกฎเกณฑ์ไวยากรณ์เท่านั้น นักเรียนจะต้องมีความสามารถในการที่จะสื่อความหมายเพื่อให้ผู้อื่นเข้าใจได้

พรสวรรค์ สีป้อ (2550 : 20) ได้ให้ความหมายของการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร ว่าเป็นการสอนภาษาตามกระบวนความคิด โดยเริ่มจากการฟัง ไปสู่การพูด การอ่านและการเขียน สนับสนุนให้นักเรียนมีการพัฒนาทักษะการใช้ภาษาทุกทักษะ ให้สามารถใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารในชีวิตประจำวันได้

จากความหมายของการสอนเพื่อการสื่อสารจะเห็นได้ว่า การพัฒนาเพื่อให้นักเรียนสามารถใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารได้นั้น นักเรียนจะต้องมีความรู้เกี่ยวกับโครงสร้างทางภาษา สามารถเชื่อมโยงระหว่างความรู้ทางภาษาและทักษะทางภาษาที่เน้นหน้าที่มากกว่ารูปแบบของภาษา โดยเริ่มจากการฟัง การพูด การอ่านและการเขียน สามารถใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารและสื่อความหมายได้อย่างถูกต้องเข้าใจ

3.2 ลักษณะสำคัญของการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร

จุดมุ่งหมายของการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารนี้ มุ่งให้นักเรียนสามารถใช้ภาษาเพื่อสื่อความหมายได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการใช้ภาษาได้อย่างเหมาะสมกับสภาพสังคม

เฉลิม ทองนวล (2554 : 2 – 3) ได้สรุปลักษณะสำคัญและหลักการทั่วไปของการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารไว้ดังนี้

1. ต้องให้นักเรียนรู้ว่ากำลังทำอะไร เพื่ออะไร ครูผู้สอนต้องบอกให้นักเรียนทราบถึงจุดมุ่งหมายของการเรียนและการฝึกใช้ภาษา เพื่อให้การเรียนภาษาเป็นสิ่งที่มีความหมายต่อนักเรียน และนักเรียนสามารถสื่อสารได้ตามที่ตนต้องการ

2. การสอนภาษาโดยแยกเป็นส่วนๆ ไม่ช่วยให้นักเรียนเรียนรู้การใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารได้ดีเท่ากับการสอนในลักษณะบูรณาการในชีวิตประจำวัน ซึ่งในการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารต้องใช้หลายทักษะรวมๆ กันไป และในบางครั้งก็ต้องอาศัยกิริยาท่าทางประกอบ

3. ต้องให้นักเรียนได้ทำกิจกรรมการใช้ภาษา กิจกรรมดังกล่าวควรมีลักษณะเหมือนในชีวิตประจำวันให้มากที่สุดเพื่อให้นักเรียนนำไปใช้ได้จริง และควรให้นักเรียนได้มีโอกาสเลือกใช้ข้อความที่เหมาะสมกับบทบาทและสถานการณ์ด้วย

4. ต้องให้นักเรียนฝึกการใช้ภาษามากๆ การที่นักเรียนจะสามารถใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารได้นั้น นอกจากจะต้องทำกิจกรรมการใช้ภาษาดังกล่าวแล้ว ยังต้องมีโอกาสได้ทำกิจกรรมในรูปแบบต่างๆ เช่น กิจกรรมเกม การแก้ปัญหา การแสดงบทบาทสมมติ เป็นต้น

5. นักเรียนต้องไม่กลัวว่าจะใช้ภาษาผิด แนวการเรียนการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารให้ความสำคัญกับการใช้ภาษา มากกว่าวิธีใช้ภาษา ด้วยเหตุนี้ ครูผู้สอนจึงไม่ควรแก้ไขข้อผิดพลาดของนักเรียนทุกครั้ง นอกจากนี้การสอนภาษาเพื่อการสื่อสารควรให้ความสำคัญในเรื่องความคล่องแคล่วในการใช้ภาษาเป็นอันดับแรก ซึ่งการสื่อสารอาจไม่ถูกต้องมากนักแต่สื่อความหมายได้ ส่วนความถูกต้องของการใช้ภาษาก็ควรคำนึงถึงด้วยเช่นกัน

จากลักษณะสำคัญของการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารสรุปได้ว่า การสอนภาษาเพื่อการสื่อสารนั้น จะเน้นการทำกิจกรรมเพื่อฝึกการใช้ภาษาที่ใกล้เคียงกับสถานการณ์จริงให้มากที่สุด โดยฝึกในลักษณะของทักษะรวม ครูผู้สอนต้องจัดกิจกรรมในหลายรูปแบบ และให้ความสำคัญในการใช้ภาษาเพื่อสื่อความหมายมากกว่าความถูกต้องของหลักการใช้ภาษา

3.3 ขั้นตอนของการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร

มอร์โรว์ (Morrow, 1981 อ้างถึงใน จันทร์จุรี บุญสมศรี, 2552 : 46-48) ได้กล่าวว่าขั้นตอนของการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร มีขั้นตอนดังนี้

1. ขั้นเตรียมความพร้อมหรือขั้นนำเข้าสู่บทเรียน (Warm up) เป็นกิจกรรมที่จัดขึ้นเพื่อให้นักเรียนมีความพร้อมที่จะเรียนเนื้อหาใหม่ที่กำลังจะเรียนต่อไป กิจกรรมที่ใช้ในขั้นตอนนี้อาจจะเป็นเพลง เกม นิทาน การสนทนา หรือการแสดงต่าง ๆ

2. ขั้นการนำเสนอ (Presentation) เป็นการให้ตัวป้อนทางภาษา (Language Input) แก่นักเรียน ทั้งที่เป็นตัวอย่างภาษาที่ใช้ในชีวิตจริงและตัวภาษาที่ครูผู้สอนเลือกใช้ในห้องเรียนโดยเน้นให้นักเรียนรู้และทำความเข้าใจเกี่ยวกับความหมายและรูปแบบของภาษา

3. ขั้นฝึก (Practice) เป็นการฝึกตัวภาษาในสถานการณ์เดียวกันกับที่ครูผู้สอนนำเสนอในขั้นการนำเสนอ ทั้งนี้เพื่อเปิดโอกาสให้นักเรียนได้ฝึกการใช้ภาษาในสถานการณ์จริง ครูผู้สอนแสดงบทบาทเป็นผู้ควบคุม (Conductor) ในการฝึกภาษาของนักเรียน และนักเรียนมีหน้าที่ในการฝึกและมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอน

4. ขั้นนำไปใช้ (Production) ต้องออกแบบกิจกรรมเพื่อให้นักเรียนได้ใช้ภาษาในการสื่อสารในสถานการณ์ต่างๆที่จำลองจากสถานการณ์จริง ซึ่งอาจคล้ายคลึงกับสถานการณ์ที่ครูผู้สอนได้นำเสนอไปแล้ว ทั้งนี้เพื่อส่งเสริมให้นักเรียนได้ใช้ภาษาที่ได้เรียนรู้มาแล้ว ทั้งในส่วนที่ได้เรียนรู้ในชั่วโมงก่อน ๆ และในชั่วโมงที่กำลังเรียนอยู่ ครูผู้สอนจะคอยแนะนำและช่วยเหลือนักเรียนในการนำภาษาไปใช้

5. ขั้นสรุป (Wrap Up) เป็นกิจกรรมที่จัดขึ้นเพื่อให้นักเรียนได้สรุปสาระสำคัญของบทเรียนหรือกิจกรรมที่ผ่านมา

ซาวินยง (Savignon, 1983 อ้างถึงใน วิไลลักษณ์ เอิบสุข, 2555 : ออนไลน์) ได้สรุปขั้นตอนการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร ดังนี้

1. ขั้นนำเข้าสู่บทเรียน (Warm up/Lead in) มีจุดมุ่งหมายเพื่อให้นักเรียนเกิดความพร้อมและอยากรู้อยากเรียนในบทใหม่ เนื้อหาจะเชื่อมโยงไปสู่สาระสำคัญของบทนั้นๆ เมื่อครูผู้สอนเห็นว่านักเรียนมีความพร้อม เกิดความสนุก และสนใจอยากเรียนแล้ว ก็เริ่มเรียนเนื้อหาต่อไป กิจกรรมที่กำหนดไว้ในขั้นนี้มีหลากหลาย เช่น เล่นเกม ปริศนาคำทาย เพื่อทบทวนความรู้ที่เรียนมาแล้ว

2. ขั้นนำเสนอ (Presentation) ในขั้นนี้ครูจะให้ข้อมูลทางภาษาแก่นักเรียนมีการนำเสนอศัพท์ใหม่เนื้อหาใหม่ให้เข้าใจทั้งรูปแบบและความหมาย กิจกรรมที่กำหนดไว้ประกอบด้วยการให้ฟังเนื้อหาใหม่ ให้นักเรียนฝึกพูดตาม ในขั้นนี้ครูเป็นผู้ให้ความรู้ทางภาษาที่ถูกต้อง และเป็นแบบอย่างที่ถูกต้องในการออกเสียง รูปแบบของภาษาจึงเน้นที่ความถูกต้องเป็นหลัก

3. ขั้นฝึก (Practice) ในขั้นนี้นักเรียนจะได้ฝึกใช้ภาษาที่เรียนมาแล้วในขั้นนำเสนอ โดยมีวัตถุประสงค์ให้นักเรียนใช้ภาษาได้ถูกต้อง ขณะเดียวกันก็เน้นเรื่องการใช้ภาษาให้คล่องแคล่ว การฝึกอาจจะฝึกทั้งชั้น เป็นคู่ หรือรายบุคคล

4. ขั้นการใช้ภาษา (Production) มีจุดมุ่งหมายเพื่อให้นักเรียนนำคำหรือประโยคที่ฝึกมาแล้วมาใช้ในสถานการณ์ต่างๆ ในรูปแบบกิจกรรมหลากหลาย เพื่อให้เกิดความคล่องแคล่วและเกิดความสนุกสนาน ในขั้นนี้เป็นขั้นที่เน้นนักเรียนเป็นผู้ทำกิจกรรม ครูคอยให้ความช่วยเหลือ

5. ขั้นสรุป (Wrap Up) เป็นขั้นสุดท้ายของการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในแต่ละชั่วโมงเพื่อสรุปสิ่งที่ได้เรียนมา อาจเป็นการนำเสนอรายงานของกลุ่ม สรุปองค์ความรู้หรือเล่นเกมเพื่อทดสอบสิ่งที่เรียนมาแล้ว

สรุปว่า ขั้นตอนของการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารมีหลักสำคัญ 5 ขั้นตอน คือ ขั้นที่ 1 ขั้นนำเข้าสู่บทเรียน เป็นขั้นที่จัดขึ้นเพื่อให้นักเรียนมีความพร้อมที่จะเรียนเนื้อหาในบทใหม่ซึ่งกิจกรรมในขั้นนี้อาจเป็นการเล่นเกม การสนทนา หรือการแสดงต่างๆ ขั้นที่ 2 ขั้นการนำเสนอเนื้อหา เป็นการนำเสนอเนื้อหาใหม่ โดยมุ่งเน้นให้นักเรียนได้รับรู้และทำความเข้าใจเกี่ยวกับความหมายและรูปแบบภาษา ขั้นที่ 3 ขั้นการฝึก เป็นการฝึกปฏิบัติที่ให้นักเรียนได้ฝึกใช้ภาษาที่เพิ่งเรียนรู้ใหม่จากขั้นการนำเสนอเนื้อหาในลักษณะของการฝึกแบบควบคุมหรือชี้นำ ครูผู้สอนจะเป็นผู้ควบคุมในการฝึกภาษาของนักเรียน และนักเรียนมีหน้าที่ในการฝึกและมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอน ขั้นที่ 4 ขั้นการนำภาษาไปใช้ในการสื่อสาร ขั้นนี้นักเรียนจะเป็นผู้ทำกิจกรรมเอง โดยลองใช้ภาษาในสถานการณ์ต่างๆ ด้วยตนเอง ครูผู้สอนเป็นเพียงผู้คอยแนะนำและช่วยเหลือ และขั้นที่ 5 ขั้นสรุป เป็นขั้นของการสรุปเนื้อหาสาระสำคัญของบทเรียนหรือกิจกรรมที่ผ่านมา

3.4 ขั้นตอนของการสอนภาษาเกาหลี

คิมอึนจอง (Kim Eun Jung, 2014 : 5) ได้เสนอขั้นตอนในการสอนภาษาเกาหลีไว้ 5 ขั้นตอน ดังนี้

1. ขั้นเกริ่นนำ (Warm Up) ในขั้นนี้ครูผู้สอนจะบอกรายละเอียดต่างๆ เกี่ยวกับเรื่องที่สอน และพูดคุยกับผู้เรียนโดยสอดแทรกเนื้อหาที่จะสอนเข้าไปในบทสนทนา

2. ขั้นนำเสนอ (Presentation) ครูผู้สอนจะอธิบายถึงหลักการใช้ไวยากรณ์ต่าง ๆ คำศัพท์ ความหมายและยกตัวอย่างประโยคอย่างชัดเจน

3. ขั้นฝึก (Practice) ครูผู้สอนจะตั้งคำถามโดยใช้ไวยากรณ์และคำศัพท์ที่ได้สอนไปอย่างง่าย ๆ เพื่อให้ผู้เรียนได้ลองฝึกใช้ไวยากรณ์และคำศัพท์โดยจับคู่สนทนากับเพื่อน

4. ขั้นการนำไปใช้ (Use) ในขั้นนี้จะเป็นการจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้ฝึกทักษะทั้ง 4 ทักษะ โดยการนำความรู้ต่าง ๆ ที่ได้เรียนมาประยุกต์ใช้ในขั้นตอนนี้ เช่น ฝึกให้นักเรียนตั้งคำถามและให้สนทนากับเพื่อนร่วมชั้น ผลัดกันถาม-ตอบ ครูผู้สอนจะคอยช่วยเหลือเมื่อเกิดข้อผิดพลาดเกี่ยวกับหลักการใช้ไวยากรณ์และคำศัพท์

5. ขั้นติดตามผล (Follow-Up) ครูจะทบทวนรายละเอียดเกี่ยวกับเรื่องต่าง ๆ ที่ได้สอนไปอีกครั้ง พร้อมกับแจ้งประสงค์การเรียนรู้ในคาบถัดไป

ซงอึนจอง (Song Eun Jung, 2014 : 53) ได้นำเสนอขั้นตอนหลักของการสอนภาษาเกาหลีไว้ 4 ขั้นตอน ดังนี้

1. ขั้นเกริ่นนำ (Warm Up)
   - 1.1 ครูผู้สอนแจ้งจุดประสงค์การเรียนรู้ และบอกสาระสำคัญต่าง ๆ
   - 1.2 พูดคุยในเรื่องที่ผู้เรียนสนใจ ดูรูปภาพ วีดิโอ หรือสิ่งของต่าง ๆ
   - 1.3 ยกตัวอย่างประโยคง่าย ๆ ที่จะนำไปสู่เนื้อหาในเรื่องที่จะเรียน
2. ขั้นนำเสนอ (Presentation)
   - 2.1 ครูอธิบายหลักการใช้ไวยากรณ์และคำศัพท์อย่างชัดเจน
   - 2.2 ยกตัวอย่างประโยคที่มีความถูกต้องและชัดเจน
   - 2.3 เปรียบเทียบหลักการใช้ไวยากรณ์และคำศัพท์
3. ขั้นฝึก (Practice) แบ่งออกเป็น 2 ด้าน คือ
   - 3.1 ด้านวิธีการ
     - 3.1.1 ให้ผู้เรียนฝึกเปลี่ยนคำศัพท์
     - 3.1.2 แต่งประโยคให้สมบูรณ์ตามหลัก
     - 3.1.3 ให้ผู้เรียนแต่งประโยคในหลากหลายรูปแบบ
     - 3.1.4 ผลัดกันถาม-ตอบ โดยเริ่มจากครูผู้สอนกับนักเรียนทั้งหมด ครูผู้สอนกับนักเรียนทีละคน และสุดท้ายคือนักเรียนกับนักเรียน
     - 3.1.5 ในการฝึกแต่ละครั้ง ประโยคที่ใช้ควรเป็นประโยคที่เข้าใจง่าย ไม่ซับซ้อนจนเกินไป
   - 3.2 ด้านเนื้อหา
     - 3.2.1 ใช้คำศัพท์ที่หลากหลาย
     - 3.2.2 ครูผู้สอนตั้งคำถามที่ผู้เรียนสามารถตอบคำถามได้โดยการถ่ายโอนความรู้จากที่ได้เรียนมา

4. ขั้นการนำไปใช้ (Use)

4.1 ครูผู้สอนจัดกิจกรรมที่ให้ผู้เรียนสามารถนำความรู้ที่ได้รับมาประยุกต์ใน 4 ทักษะ

4.2 จัดกิจกรรมที่คล้ายกับสถานการณ์จริง

4.3 จัดกิจกรรมตามความสนใจของผู้เรียน

4.4 ผู้เรียนทุกคนมีส่วนร่วมในทุกๆ กิจกรรม

จะเห็นได้ว่า ขั้นตอนของการสอนภาษาเกาหลีที่กล่าวมาข้างต้นมีความคล้ายคลึงกันกับขั้นตอนของการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร โดยสรุปแล้วจะมีขั้นตอนที่สำคัญ 3 ขั้นตอนหลักๆ คือ ขั้นที่ 1 ขั้นการเกริ่นนำ (Warm Up)และขั้นนำเสนอ (Presentation) เป็นการบอกถึงรายละเอียดต่างๆเกี่ยวกับเรื่องที่สอน ครูผู้สอนอธิบายถึงหลักการใช้ไวยากรณ์ คำศัพท์ต่างๆ อย่างชัดเจน พร้อมทั้งยกตัวอย่างประกอบ ขั้นที่ 2 ขั้นฝึก(Practice) ครูผู้สอนจะตั้งคำถามโดยใช้ไวยากรณ์และคำศัพท์ง่ายๆ เพื่อให้ผู้เรียนได้ลองฝึกใช้ไวยากรณ์และคำศัพท์ที่ได้สอนไปโดยผลัดกันถาม-ตอบกับเพื่อน และขั้นที่ 3 ขั้นของการนำไปใช้ (Use)และขั้นติดตามผล (Follow Up) ในขั้นตอนนี้ครูผู้สอนจะจัดกิจกรรมที่ให้ผู้เรียนสามารถนำความรู้ที่ได้รับมาประยุกต์ใช้กับสถานการณ์จริง โดยครูผู้สอนเป็นเพียงผู้ชี้แนะและคอยช่วยเหลือเมื่อเกิดข้อผิดพลาด จากนั้นครูผู้สอนจะทบทวนรายละเอียดต่างๆที่ได้สอนไปอีกครั้ง พร้อมกับแจ้งจุดประสงค์ในการเรียนครั้งต่อไป

3.5 การจัดกิจกรรมการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร

ลิตเติลวูด (Littlewood, 1981 อ้างถึงใน ธูปทอง กว้างสวาสดิ์, 2549 : 34-35) ได้แบ่งกิจกรรมการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารเป็น 2 กิจกรรมหลักดังนี้

1. กิจกรรมเพื่อการสื่อสาร (Functional Communication Activity) กิจกรรมนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนาทักษะทางภาษาเพื่อสื่อความหมายตามหน้าที่ของภาษา อาจจะจัดได้หลายรูปแบบ แต่มีหลักการร่วมกันคือ ครูผู้สอนต้องกำหนดสถานการณ์ให้นักเรียนเกิดความจำเป็นที่จะต้องใช้ภาษาเพื่อหาข้อมูลที่ตนเองยังขาดอยู่ หรือเพื่อแก้ปัญหาอย่างใดอย่างหนึ่ง

2. กิจกรรมปฏิสัมพันธ์ในสังคม (Social Interaction Activity) เป็นกิจกรรมที่เน้นการใช้ภาษาเพื่อติดต่อสื่อสารในสังคม เช่น การสนทนา การเลียนแบบและการแสดงบทบาทสมมติ

สกาเซลลา และอ๊อกฟอร์ด (Scarcella and Oxford, 1992 อ้างถึงใน ธูปทอง กว้างสวาสดิ์, 2549 : 35) ได้เสนอแนะหลักการจัดกิจกรรมเพื่อให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาความสามารถในการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารดังนี้

1. นำเหตุการณ์นอกห้องเรียนเข้าไปสู่ชั้นเรียนโดยใช้ บทบาทสมมติ (Role Play) สถานการณ์จำลอง (Simulation)

2. ใช้ภาษาสภาพจริง (Authentic Language) ให้มากที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้ ภาษาสภาพจริงคือ ภาษาที่เป็นธรรมชาติ ไม่ใช่ภาษาที่ดัดแปลงใช้เฉพาะในชั้นเรียน แต่เป็นภาษาที่เจ้าของภาษาใช้ในชีวิตประจำวัน

3. เน้นความหมายของภาษา (Meaning) เพื่อการสื่อสารจะช่วยให้นักเรียนคาดเดาเจตนาของผู้พูดหรือผู้เขียนได้

4. ให้โอกาสนักเรียนแสดงความรู้สึกและความคิด ทัศนคติส่วนตัว

5. กระตุ้นและส่งเสริมให้นักเรียนเรียนแบบร่วมมือ และทำงานเป็นกลุ่มเล็กๆ เพื่อเปิดโอกาสให้แต่ละคนได้มีส่วนร่วมในกิจกรรม

6. ออกแบบกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้นักเรียนได้ใช้ภาษาในการสื่อสารได้มากที่สุด

กระทรวงศึกษาธิการ (2548 : 114) เสนอแนวการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารไว้ดังนี้

1. สอนให้เกิดการเรียนรู้และมีเจตคติที่ดีต่อการเรียนภาษา

2. เนื้อหาสาระที่ใช้ควรสอดคล้องกับชีวิตจริง

3. การเรียนการสอนควรใช้กิจกรรมทางภาษาเป็นเครื่องมือในการฝึก และถือเป็นหัวใจในการดำเนินการสอน

4. การสอนยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ ครูผู้สอนเป็นผู้ชี้แนะ ส่งเสริมความสามารถในการแสดงออกทางภาษา และความคิดสร้างสรรค์

5. การสอนเน้นทักษะรวม (ทักษะสัมพันธ์) มากกว่าทักษะเดี่ยว และเน้นพัฒนาการทางภาษา

จะเห็นได้ว่า การจัดกิจกรรมการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารเป็นการจัดการเรียนรู้ที่เน้นการสอนในรูปแบบของทักษะรวมทั้งด้านการฟัง พูด อ่าน เขียนและฝึกให้นักเรียนได้ใช้ภาษาในสถานการณ์จริง ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ ส่งเสริมให้นักเรียนกล้าแสดงออก โดยครูผู้สอนจะเป็นผู้จัดกิจกรรมให้นักเรียนได้รับประสบการณ์เพื่อให้นักเรียนสามารถนำไปปรับใช้ในชีวิตประจำวันได้

3.6 กลวิธีและสื่อที่ใช้ในการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร

ริชาร์ดและโรเจอร์ (Richard and Rogers, 1995 อ้างถึงใน ธูปทอง กว้างสวาสดิ์, 2549 : 33) อธิบายบทบาทของสื่อการเรียนการสอนว่า การสอนภาษาเพื่อการสื่อสารนั้น จำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องมีสื่อที่หลากหลาย เพราะสื่อมีความสำคัญต่อการเรียน ทำให้ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน สื่อที่สำคัญมี 3 ชนิด ดังนี้

1. เนื้อหา (Text) ตำราเรียนที่เหมาะกับการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารจะต้องไม่มีแบบฝึกหัดหรือโครงสร้างประโยคที่มากเกินไป เนื้อหาส่วนมากจะประกอบไปด้วยข้อมูลในรูปแบบต่างๆ เช่น การจัดสถานการณ์เพื่อให้นักเรียนแสดงบทบาทสมมุติหรือทำกิจกรรมคู่

2. งานหรือกิจกรรม (Task) คือเกมต่างๆ เช่น บทบาทสมมุติ สถานการณ์จำลอง กิจกรรมการสอบถามแลกเปลี่ยนข้อมูลที่เน้นให้นักเรียนได้มีปฏิสัมพันธ์ทำงานเป็นกลุ่ม

3. สื่อที่เป็นของจริง (Realia) เช่น ป้ายประกาศโฆษณา หนังสือพิมพ์รูปภาพ แผนที่ เป็นต้น

เฉลิม ทองนวล (2554 : 5) ได้สรุปกลวิธีและสื่อต่างๆที่ใช้ในการเรียนการสอน ดังนี้

1. การใช้สื่อซึ่งเป็นของจริง (Authentic Materials) เช่น หนังสือพิมพ์ เมนูอาหาร ตารางเวลา เพื่อใช้ในการแก้ปัญหาที่นักเรียนไม่สามารถนำความรู้ในชั้นเรียนไปใช้ภายนอกได้ และการใช้สื่อที่เป็นของจริงนั้นยังเป็นการเปิดโอกาสให้นักเรียนเรียนรู้ภาษาอย่างเป็นธรรมชาติ ในสถานการณ์ต่างๆหรือจากภาษาที่ใช้จริง เช่น การฟังจากรายการวิทยุ โทรทัศน์ เป็นต้น

2. เกมทางภาษา (Language Games) เกมจะทำให้ผู้เรียนได้รับความสนุกสนาน และยังเป็นการฝึกการใช้ภาษาได้อย่างดี

3. ภาพชุดเรื่องราว (Picture Strip Story) กิจกรรมที่ใช้ภาพชุดจะเป็นกิจกรรมที่ทำให้นักเรียนมีโอกาสได้แลกเปลี่ยนความคิด และทำงานร่วมกันกับเพื่อนเพื่อแก้ปัญหาต่างๆ และยังได้ฝึกสนทนาอีกด้วย

4. บทบาทสมมุติ (Role Play) กลวิธีนี้มีสำคัญในการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร เพราะนักเรียนมีโอกาสได้ฝึกสนทนาสื่อสารในสถานการณ์ต่างๆและในบริบทที่แตกต่างกัน

จะเห็นได้ว่าการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารนั้น จำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องใช้สื่อที่มีความหลากหลาย สื่อการสอนมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการเรียนรู้ของนักเรียน ไม่ว่าจะเป็นสื่อที่เป็นของจริง เกมและกิจกรรมต่างๆ เนื้อหาในตำราเรียน ล้วนแล้วแต่เป็นองค์ประกอบที่สำคัญสำหรับการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร

3.7 บทบาทของครูในการจัดกิจกรรมการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสาร

ริชาร์ดและโรเจอร์ (Richard and Rogers, 1995 อ้างถึงใน ธูปทอง กว้างสวาสดิ์, 2549 : 32) อธิบายบทบาทของครูผู้สอนว่า ครูผู้สอนมีบทบาทที่สำคัญอยู่ 3 บทบาท คือ ผู้ดำเนินการ มีหน้าที่เตรียมและดำเนินการจัดกิจกรรม ผู้แนะนำ มีหน้าที่ให้คำปรึกษาหรือให้คำแนะนำเกี่ยวกับขั้นตอนและกิจกรรมต่างๆ และบทบาทสุดท้ายคือเป็นผู้วิจัย มีหน้าที่เรียนรู้พฤติกรรมของนักเรียนแต่ละคน ครูผู้สอนที่ใช้วิธีการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารจะต้องเป็นผู้สอนที่เป็นศูนย์กลางให้น้อยที่สุด มีหน้าที่เพียงแค่ดำเนินการจัดกิจกรรมและในช่วงที่นักเรียนทำกิจกรรม ครูผู้สอนต้องคอยให้กำลังใจและช่วยเหลือให้นักเรียนได้ใช้ภาษาเพื่อสื่อความหมายและถูกต้องตามหลักไวยากรณ์ เป็นการเชื่อมช่องว่างระหว่างความสามารถด้านไวยากรณ์และความสามารถด้านการสื่อสารของนักเรียน

จากบทบาทของครูในการจัดกิจกรรมการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารสรุปได้ว่า บทบาทที่สำคัญสำหรับครูผู้สอนมีด้วยกัน 3 บทบาท คือ ครูผู้สอนเป็นผู้วางแผน จัดเตรียมและดำเนินการเกี่ยวกับการทำกิจกรรมในขั้นต้น อธิบายให้นักเรียนเข้าใจถึงลักษณะของกิจกรรม วิธีทำกิจกรรม ตลอดจนให้ข้อมูลที่จำเป็น คอยให้คำปรึกษาและช่วยเหลือเมื่อนักเรียนมีปัญหา เรียนรู้พฤติกรรมของนักเรียนแต่ละคน

3.8 บทบาทของนักเรียนในการจัดกิจกรรมการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสาร

มอร์โรว์ (Morrow, 1981 : 59 – 66 อ้างถึงใน สายพิณ รุ่งวัฒนะกิจ, 2554 : 25) กล่าวว่า นักเรียนต้องรู้ว่าตนเองกำลังทำอะไร เพื่ออะไร รู้ถึงจุดมุ่งหมายของการเรียนว่าเรียนแล้วสามารถนำประโยชน์ไปใช้ในการสื่อสารได้อย่างไร เช่น การพูดเพื่อบอกทิศทาง เมื่อการสอนเสร็จสิ้นลง นักเรียนจะต้องสามารถทำสิ่งหนึ่งสิ่งใดที่แต่เดิมทำไม่ได้ และมีประโยชน์ต่อการสื่อสาร เช่น สามารถใช้โครงสร้างทางไวยากรณ์ไปเชื่อมโยงกับกิจกรรมบทบาทสมมุติ โดยกิจกรรมนี้นักเรียนจะได้ฝึกการแสดงออกด้วยการสื่อสารโดยใช้ภาษาที่ได้เรียนไป ดังนั้นบทบาทของนักเรียนคือ การปรึกษาหารือกันในกลุ่มของนักเรียนเพื่อทำกิจกรรมที่ครูผู้สอนกำหนดให้ เพื่อให้ได้มีโอกาสทำงานร่วมกันเป็นกลุ่มเล็กๆ และจุดมุ่งหมายหลักในการทำกิจกรรมคือ มุ่งให้ผู้เรียนช่วยเหลือซึ่งกันและกัน รู้จักการให้พอๆกับการรับ

3.9 ข้อดีและข้อจำกัดของการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร

สุมิตรา อังวัฒนกุล (2540 : 55 – 56) ได้กล่าวถึงข้อดีและข้อจำกัดของวิธีการสอนตามแนวการสอนเพื่อการสื่อสารไว้ดังนี้

1. ข้อดีของการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร

1.1 เป็นวิธีสอนที่สอดคล้องกับเป้าหมายของการเรียนภาษา คือมุ่งให้นักเรียนสามารถสื่อสารได้อย่างเหมาะสมกับสถานการณ์จริงได้

1.2 เป็นวิธีสอนที่เน้นกิจกรรมให้นักเรียนได้ฝึกใช้ภาษา ทำให้นักเรียนมีโอกาสฝึกฝนภาษาเพื่อสื่อความหมายในสถานการณ์ต่างๆ ฝึกใช้ความคิดและมีความกล้าในการใช้ภาษาทำให้นักเรียนมีประสบการณ์ในการใช้ภาษา

1.3 นักเรียนได้เรียนรู้การทำงานร่วมกับผู้อื่น รู้จักช่วยเหลือซึ่งกันและกัน

2. ข้อจำกัดของการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร

2.1 ครูผู้สอนต้องที่มีความพร้อมในด้านต่างๆ เช่น ความรู้ ความเข้าใจด้านภาษาศาสตร์เชิงสังคม การจัดกิจกรรมและการสร้างสถานการณ์ในห้องเรียนให้เหมือนจริง

2.2 เป็นวิธีสอนที่เน้นความสามารถในการสื่อสารมากกว่าความรู้ในรูปแบบของภาษา ดังนั้นการวัดผลและการประเมินผลตามแนวการสอนเพื่อการสื่อสารจะเน้นทักษะ

สัมพันธ์ ครูผู้สอนต้องวัดผลอยู่ตลอดเวลาและต้องมีความรู้ในการวัดแบบต่างๆ และนำไปใช้อย่างถูกต้องจึงจะทำให้การประเมินผลมีประสิทธิภาพ

สตีเฟน (Stephen, 2001 อ้างถึงใน อารีย์ ปรีดีกุล, 2553 : 35-36) ได้ทำการวิเคราะห์แนวคิดการจัดการเรียนการสอนตามแนวคิดการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารว่ากระบวนการจัดการเรียนการสอนตามแนวคิดนี้ มีข้อจำกัดบางประการที่ส่งผลให้ผู้เรียนไม่สามารถใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยมีประเด็นสำคัญดังนี้

1. ขั้นตอนการสอนตามแนวการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารที่มี 3 ขั้นตอน คือ ขั้นนำเสนอ ขั้นฝึก และขั้นนำภาษาไปใช้นั้น อาจยังไม่เพียงพอต่อการพัฒนาผู้เรียนให้มีความสามารถใช้ภาษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ ควรมีขั้นก่อนและหลังการดำเนินการสอน

2. การจัดการเรียนการสอนในขั้นการนำเสนอ เป็นการจัดการสอนที่เน้นครูผู้สอนเป็นผู้นำเสนอเนื้อหาจากเอกสารที่เตรียมมาในลักษณะที่เป็นสื่อทางเดียวมากกว่าการให้ผู้เรียนได้มีปฏิสัมพันธ์กับเนื้อหาทางภาษา สื่อ และผู้สอน ซึ่งเป็นการจัดการเรียนการสอนที่ไม่ส่งเสริมกระบวนการในการสื่อสาร

3. การจัดกิจกรรมที่ให้ผู้เรียนฝึกใช้ภาษาภายใต้การควบคุมของครูผู้สอน ผู้เรียนจะฝึกตามแบบจากบทสนทนาและเนื้อหาในเอกสาร การจัดกิจกรรมในลักษณะนี้เป็นการฝึกแบบท่องจำแล้วนำมาใช้ในการสื่อสาร ผู้เรียนไม่ได้แสดงความสามารถในการดึงความรู้และประสบการณ์เดิมมาเชื่อมโยงกับสิ่งใหม่ที่ได้เรียน เป็นเหตุให้ลืมง่าย จึงไม่สามารถสื่อสารได้โดยอัตโนมัติ

4. การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นให้ผู้เรียนได้ฝึกเพื่อให้เกิดความคล่องแคล่วในการสื่อสารโดยไม่เน้นความถูกต้องของไวยากรณ์ จะทำให้ผู้เรียนไม่ทราบถึงข้อผิดพลาดของการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารและไม่ได้ทำการแก้ไขให้ถูกต้อง ทำให้ผู้เรียนเข้าใจผิดและส่งผลถึงความสามารถในด้านการอ่านและการเขียน

5. วิธีการวัดและประเมินความสามารถในการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารที่ครูผู้สอนใช้ในปัจจุบัน ยังไม่สอดคล้องกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่จัดขึ้นภายในห้องเรียน กล่าวคือ ครูผู้สอนจะวัดและประเมินผลความสามารถในการใช้ภาษาของผู้เรียนโดยการทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนจากข้อสอบซึ่งไม่ครอบคลุมและไม่สอดคล้องกับการประเมินความสามารถในการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารอย่างแท้จริง

พรสวรรค์ สีป้อ (2550 : 67) ได้สรุปข้อดีและข้อจำกัดของการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารไว้ดังนี้

1. ข้อดีของการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร

1.1 นักเรียนได้มีการพัฒนาทักษะการใช้ภาษาทุกทักษะ

1.2 นักเรียนได้ใช้ภาษาในสถานการณ์จริง

1.3 นักเรียนใช้ภาษาได้ถูกต้อง เหมาะสมกับสังคมและวัฒนธรรมของเจ้าของภาษา

1.4 เป็นการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

1.5 นักเรียนมีปฏิสัมพันธ์เพราะการเรียนรู้แบบนี้ ผู้เรียนต้องสนทนาโต้ตอบกันอยู่ตลอดเวลา ทั้งคู่และเป็นกลุ่ม

2. ข้อจำกัดของการสอนเพื่อการสื่อสาร

2.1 การสอนภาษาให้ได้ผล ห้องเรียนต้องขนาดไม่ใหญ่เกินไป

2.2 ครูผู้สอนต้องมีความสามารถใช้ภาษาได้ดี จึงจะสอนได้อย่างถูกต้อง

จะเห็นได้ว่า การสอนภาษาเพื่อการสื่อสารนั้นมีทั้งข้อดีและข้อจำกัด ดังนั้นครูผู้สอนควรจัดกิจกรรมให้เหมาะสมและมีความหลากหลาย เพื่อให้นักเรียนได้ฝึกใช้ภาษาในการสื่อสารและนำไปใช้ในสถานการณ์จริงได้

4. แนวคิดเกี่ยวกับความสามารถในการสื่อสาร

4.1 ความหมายของความสามารถในการสื่อสาร

ไฮมส์ (Hymes, 1972 อ้างถึงใน ธูปทอง กว้างสวาสดิ์, 2549 : 31) ให้นิยามความหมายของความสามารถในการสื่อสารว่าเป็นความสามารถในการปฏิสัมพันธ์ทางด้านสังคม โดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านการพูด ถือว่าเป็นความสามารถทางด้านภาษาที่สำคัญ ซึ่งในการพูดนั้นอาจไม่ถูกตามหลักไวยากรณ์แต่สื่อความหมายได้และเหมาะสมกับสถานการณ์ต่างๆ

ลิตเติลวูด (Littlewood,1988 อ้างถึงใน พลารัก ไชยโย, 2545 : 32) กล่าวว่า ความสามารถในการสื่อสาร หมายถึง ความสามารถในการใช้ภาษาในการส่งสารได้อย่างอัตโนมัติ ถูกต้อง นอกจากนั้นยังต้องมีความเข้าใจในองค์ประกอบระบบการสื่อสาร และสามารถใช้กลวิธีต่าง ๆ ในการสื่อความหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ กล่าวคือ ใช้ภาษาได้ถูกต้องตามหน้าที่ของภาษาและเหมาะสมกับสถานการณ์

ไพฑูรย์ สินลารัตน์ (2548 : 39 อ้างถึงใน อารีย์ ปรีดีกุล, 2553 : 37) ได้ให้ความหมายของความสามารถทางภาษาว่า คือ ความสามารถในการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารทั้ง 4 ทักษะได้อย่างมีประสิทธิภาพ รวมทั้งสามารถแสดงออกทางความคิดได้อย่างหลากหลาย มีความสามารถในการใช้ถ้อยคำหรือประโยคได้อย่างคล่องแคล่ว สื่อความหมายให้ผู้อื่นได้อย่างเข้าใจ

กล่าวโดยสรุป ความสามารถในการสื่อสาร คือ ความสามารถในการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารทั้ง 4 ทักษะ โดยใช้กลวิธีต่างๆ ในการสื่อความหมายให้ผู้อื่นได้อย่างเข้าใจและใช้ภาษาได้ถูกต้องตามหน้าที่และเหมาะสมกับสถานการณ์

4.2 องค์ประกอบของความสามารถในการสื่อสาร

บาชแมน (Bachman,1991 อ้างถึงใน พลารัก ไชยโย, 2545 : 33 - 34) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบของความสามารถในการสื่อสาร สรุปได้ดังนี้

1. ความรู้ด้านการจัดระเบียบทางภาษา (Organizational Knowledge) หมายถึง ความรู้ในด้านความหมายของคำศัพท์ ด้านไวยากรณ์ การสร้างประโยคที่ถูกต้องและความรู้เกี่ยวกับการออกเสียง

2. ความรู้ด้านการใช้ภาษาเพื่อสื่อความหมาย (Pragmatic Knowledge) หมายถึง ความรู้ของผู้ใช้ภาษา (Language User) ต่อบริบทในการสื่อสาร ซึ่งได้แก่ ความรู้เกี่ยวกับความหมาย และเนื้อหาที่ต้องการจะสื่อ การใช้ภาษาได้สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายในการสื่อสารในลักษณะต่างๆ เช่น ใช้ภาษาเพื่อสื่อความรู้ความคิด ใช้ภาษาเพื่อกระทำกิจกรรมต่างๆ ให้สำเร็จตามความประสงค์

3. ความรู้เกี่ยวกับภาษาศาสตร์และสังคม (Sociolinguistic Knowledge) หมายถึง การใช้ภาษาได้เหมาะสมกับสถานการณ์และเป็นที่ยอมรับของสังคม และถูกต้องตามวัฒนธรรม ความรู้ในด้านนี้จะสัมพันธ์กับการรู้จักเลือกใช้ภาษาที่หลากหลายตามสภาพสังคมและสิ่งแวดล้อม เช่น การรู้ภาษาถิ่น (Dialect) และเลือกใช้ภาษาได้เหมาะสมกับท้องถิ่น การเลือกใช้ระดับของภาษาได้เหมาะกับบุคคลที่สนทนาด้วย การใช้ลีลาท่าทางที่เหมาะสมเพื่อสื่อความหมายได้ถูกต้อง นอกจากนั้นยังสัมพันธ์กับการใช้ภาษาอย่างเป็นธรรมชาติหรือใกล้เคียงกับเจ้าของภาษา

สุมิตรา อังวัฒนกุล (2540 : 108 - 109) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบของความสามารถในการสื่อสาร ดังนี้คือ

1. ความรู้ความสามารถทางด้านภาษาหรือไวยากรณ์ (Linguistic or Grammatical Competence) ได้แก่ การใช้ทักษะทั้ง 4 ทักษะ คือ ทักษะการฟัง พูด อ่าน และเขียน โดยมีองค์ประกอบทางภาษา คือ การออกเสียง คำศัพท์ และโครงสร้างเป็นแกนในการสื่อความหมาย การใช้ทักษะทั้ง 4 นั้นจะต้องเริ่มจากระดับเริ่มต้นไปจนถึงระดับขั้นสูงสุดที่สามารถใช้ภาษาได้ในระดับเดียวกับเจ้าของภาษา

2. ความสามารถทางภาษาศาสตร์สังคม (Sociolinguistic Competence) คือ ความสามารถในการใช้ภาษาได้อย่างถูกต้องเหมาะสมตามระเบียบปฏิบัติของสังคม โดย

สามารถเลือกใช้ภาษาให้เหมาะกับบุคคลและสถานการณ์ต่าง ๆ ได้ เช่น รู้ว่าจะต้องใช้ภาษาที่เป็นทางการหรือไม่เป็นทางการ เป็นต้น

3. ความสามารถในการใช้ความสัมพันธ์ของข้อความ (Discourse Competence) คือ มีความรู้เกี่ยวกับการใช้ระเบียบวิธีของความสัมพันธ์ระหว่างประโยค โดยใช้ความรู้ทางไวยากรณ์และความสามารถในการเชื่อมโยงความหมายทางภาษาให้เข้ากันได้อย่างถูกต้องมีความเข้าใจและทำนายความข้างหน้าเกี่ยวกับรูปลักษณะของภาษาที่จะเกิดขึ้นใน (Context) ได้ถูกต้อง

4. ความสามารถในการใช้กลวิธีในการสื่อความหมาย (Pragmatic Competence of Strategic Competence) คือ มีความสามารถในการปรับตัวเข้ากับสถานการณ์ ตลอดจนการใช้กริยาท่าทาง สีหน้า น้ำเสียงประกอบในการสื่อความหมาย การใช้กลวิธีนี้เป็นการแสดงออกทั้งในทางคำพูด (Verbal) และไม่ใช้คำพูด (Non-Verbal)

สรุปได้ว่าองค์ประกอบของความสามารถในการสื่อสารประกอบด้วย ความรู้ความเข้าใจด้านภาษา ซึ่งได้แก่ ทักษะทั้ง 4 ทักษะคือ ฟัง พูด อ่าน และเขียน ได้ถูกต้องตามหลักไวยากรณ์ ความรู้ในการเลือกใช้ภาษาได้ถูกต้องเหมาะสมกับบุคคลและสถานการณ์ต่างๆ และความรู้ในการเลือกใช้กลวิธีในการสื่อสารที่ดีอันจะช่วยให้บรรลุวัตถุประสงค์ของการสื่อสารได้

4.3 ทักษะการฟัง พูด อ่าน เขียน

การสอนภาษาทุกภาษา จะมีธรรมชาติของการเรียนรู้ที่เหมือนกัน คือ เริ่มจากการฟังและการพูด แล้วนำไปสู่การอ่านและการเขียนตามลำดับ ครูผู้สอนควรมีความรู้และความสามารถในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อฝึกทักษะทางภาษาให้แก่นักเรียนได้อย่างสอดคล้องกับระดับความสามารถและศักยภาพของนักเรียน

4.3.1 ทักษะการฟัง

ธรรมชาติของการเรียนรู้ภาษาของมนุษย์ จะเริ่มด้วยการฟังและเลียนแบบเสียงที่ได้ยินจึงกล่าวได้ว่า การฟังเป็นทักษะเบื้องต้นของการเรียนรู้ทุกภาษา แต่การฟังมิใช่การฟังเสียงเท่านั้น การฟังยังเป็นกระบวนการเกี่ยวกับการทำความเข้าใจด้วยซึ่ง แอ็บบอท (Abbot, 1981 : 57 – 58 อ้างถึงใน อุไรวรรณ กองสีหา, 2551 : 22) กล่าวว่า การฟังภาษาเป็นการการฟังคำพูดหรือเสียง ซึ่งมิใช่มุ่งรู้ความหมายอย่างเดียวแต่ต้องเข้าใจว่าผู้พูดหมายถึงสิ่งใด ดังนั้นการฟังที่มีประสิทธิภาพ ผู้ฟังจะต้องเข้าใจความหมายด้วย

1. ความหมายของทักษะการฟัง

นพเก้า ณ พัทลุง (2548 : 22 อ้างถึงใน ศิริรัตน์ นาอุดม, 2553 : 22) ได้ให้ความหมายของการฟังว่า การฟัง หมายถึง ความสามารถในการจับประเด็นใจความหลักจากสิ่งที่ฟังได้อย่างถูกต้อง ซึ่งเป็นกระบวนการที่ซับซ้อน เพราะนักเรียนต้องเข้าใจสาระสำคัญ

จากสิ่งที่พูด อารมณ์และความคิดของผู้พูด และสามารถตอบสนองกลับระหว่างผู้พูดหรือบริบทของการพูดได้

พรสวรรค์ สีป้อ (2550 : 39) ได้ให้ความหมายของทักษะการฟังว่า การฟัง หมายถึงทักษะการรับ ประกอบด้วย ผู้ส่งสาร สาร และผู้รับสาร ผู้รับสารต้องประมวลข้อมูลที่ได้รับโดยใช้ความรู้เดิมและความรู้ด้านภาษา และเข้าใจในสิ่งที่ผู้อื่นพูด

จากความหมายของทักษะการฟัง สรุปได้ว่าทักษะการฟัง หมายถึง ความสามารถในการจับใจความสำคัญของสิ่งที่ได้ยินหรือได้ฟังอย่างถูกต้อง สามารถเข้าใจในสิ่งที่ผู้อื่นพูดและมีการตอบสนองกลับระหว่างผู้พูดได้

2. **การสอนทักษะการฟัง**

ทักษะการฟังเป็นพื้นฐานที่สำคัญในการเรียนรู้ ดังนั้นการจัดการเรียนการสอน นักเรียนจะต้องได้รับการฝึกฝนทักษะการฟังอย่างจริงจัง

กุศยา แสงเดช (2548 : 132 - 135) ได้กล่าวถึงวิธีปฏิบัติในการสอนทักษะการฟังไว้ว่า กิจกรรมที่จะนำไปสู่การฟังให้เกิดทักษะและได้ข้อมูลครบถ้วนตรงกับที่ต้องการจะสื่อนั้น ผู้ฟังต้องมีความรู้พื้นฐาน ภูมิหลัง และความคาดหวังล่วงหน้าอยู่ก่อนแล้วซึ่งครูผู้สอนได้จัดกิจกรรมดังต่อไปนี้

1. กิจกรรมก่อนการสอนฟัง

1.1 เตรียมอุปกรณ์ที่ใช้ประกอบการสอน เช่นของจริง บัตรคำ บัตรภาพ เทปบันทึกเสียง

1.2 ทบทวนความรู้เดิมที่เกี่ยวข้องกับประสบการณ์ใหม่

1.3 เสนอศัพท์ใหม่ที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่จะสอน โดยใช้อุปกรณ์ประกอบเพื่อให้เกิดความเข้าใจ

2. กิจกรรมระหว่างสอน

เน้นการฟังให้มากที่สุด อย่าให้นักเรียนเขียนมาก หรืออ่านข้อความเพื่อตอบคำถามจากการฟัง เพราะนักเรียนจะไปสนใจในสิ่งอื่น ๆ ควรใช้กิจกรรม เช่น การเช็ครูปภาพตามข้อความที่ครูผู้สอนอ่าน การเรียงลำดับภาพโดยใช้หมายเลขกำกับ การเลือกรูปภาพให้ตรงกับคำบรรยาย การต่อเติมภาพให้สมบูรณ์ตามเรื่องที่ได้ฟัง การแสดงท่าทางประกอบกิจกรรมที่ได้ฟัง และอาจเพิ่มกิจกรรมที่นำไปสู่การพูดและเขียน

3. กิจกรรมหลังการฟัง

3.1 ให้นักเรียนตอบคำถาม อาจจะเป็นคำสั้น ๆ หรือแบบมีตัวเลือกตอบ

3.2 แสดงบทบาทสมมุติ

3.3 เขียนตามคำบอกโดยให้นักเรียนดำเนินการกันเองโดยแบ่งนักเรียนเป็นกลุ่ม ดำเนินการอ่านเรื่องกันเอง/ ตั้งคำถาม/ ตอบ/ เขียนเรื่อง/ ตรวจสอบแก้ไขด้วยตนเอง

พรสวรรค์ สีป้อ (2550 : 138) ได้เสนอขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ทักษะการฟังซึ่งประกอบด้วย 3 ขั้นตอนดังนี้

1. ขั้นก่อนฟัง

กิจกรรมก่อนการฟังมีประโยชน์ต่อทั้งครูผู้สอนและนักเรียน สำหรับครูผู้สอนกิจกรรมก่อนฟังทำให้ครูผู้สอนได้ประเมินความรู้เดิมของนักเรียนเกี่ยวกับเรื่องที่จะให้ฟัง รวมทั้งประเมินความรู้ทางภาษา นอกจากนั้นยังสามารถให้ความรู้ภูมิหลังที่จำเป็นต่อความเข้าใจในการฟังแก่นักเรียน สำหรับนักเรียน กิจกรรมก่อนการฟังมีจุดมุ่งหมายเพื่อกระตุ้นความสนใจ สร้างความมั่นใจและทำให้การฟังของนักเรียนง่ายขึ้น กิจกรรมก่อนการฟังสามารถแบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม คือ การเตรียมคำศัพท์ ทบทวนความรู้เดิมเกี่ยวกับเรื่องที่จะฟัง และให้เดาเรื่องที่จะฟัง

1.1 การเตรียมคำศัพท์ ได้แก่ สอนคำศัพท์และสำนวนที่จำเป็นในการฟัง จุดประสงค์ของการสอนศัพท์ในการฟังนี้ ไม่ใช่ต้องการให้นักเรียนท่องจำคำศัพท์ แต่ต้องการให้นักเรียนรู้ความหมายเพื่อฟังได้เข้าใจ

1.2 ทบทวนความรู้เดิมเกี่ยวกับเรื่องที่จะฟัง ผู้สอนสามารถจัดกิจกรรม เช่น การพูดคุยเรื่องราวหรือเหตุการณ์ต่าง ๆที่ผ่านมา เพื่อเป็นการทบทวนความรู้เดิม

1.3 ให้นักเรียนทายว่าเนื้อหาที่นักเรียนจะได้ฟังเกี่ยวกับอะไร กิจกรรมที่จัดในขั้นนี้ จะเหมือนกับในขั้นทบทวนความรู้ คือให้ทำแบบทดสอบสั้น ๆ

2. ขั้นระหว่างฟัง

กิจกรรมระหว่างการฟังเป็นกิจกรรมที่นักเรียนทำระหว่างฟัง หรือทันทีที่ฟังจบในการจัดกิจกรรมระหว่างฟัง

2.1 ควรให้ผู้เรียนฟัง 3 เที่ยว เที่ยวแรกฟังเพื่อให้นักเรียนปรับตัวกับสำเนียงและความเร็วของผู้พูด การฟังครั้งที่สองเป็นการฟังเพื่อหารายละเอียดเพิ่มขึ้น การฟังครั้งที่สามควรเป็นการฟังเพื่อให้นักเรียนตรวจคำตอบ

2.2 ถ้าข้อความที่นักเรียนฟังเป็นข้อความยาว ควรแบ่งออกเป็นตอนสั้น ๆ และตรวจสอบความเข้าใจทีละขั้นตอน

2.3 แบบฝึกหัดที่ให้ทำ ควรมีงานเขียนให้น้อยที่สุด

2.4 ให้นักเรียนฟังหรืออ่านคำถามก่อนการฟัง

2.5 ให้ผลป้อนกลับทันที

3. ขั้นหลังฟัง

กิจกรรมหลังการฟังมี 2 แบบ คือ กิจกรรมที่เกี่ยวกับปฏิกิริยาตอบสนองต่อข้อความที่ฟัง และการวิเคราะห์ลักษณะทางภาษาที่ปรากฏในข้อความ สำหรับกิจกรรมเกี่ยวกับปฏิกิริยาตอบสนองต่อข้อความที่ฟังนั้น อาจจะให้นักเรียนทำผังความรู้ ตอบคำถามเกี่ยวกับเรื่องที่ได้ฟัง แสดงบทบาทสมมติ เป็นต้น ในด้านการวิเคราะห์ลักษณะทางภาษา ครูผู้สอนอาจจะให้ทำแบบฝึกหัดเกี่ยวกับคำศัพท์ที่ได้ฟัง เช่น นำคำมาแต่งประโยค เป็นต้น

จากขั้นตอนการสอนทักษะการฟังที่กล่าวมาข้างต้น สรุปได้ว่า ขั้นตอนของการสอนทักษะการฟัง แบ่งได้เป็น 3 ขั้นตอน คือ ขั้นที่ 1 ขั้นก่อนฟัง เป็นการทบทวนความรู้เดิมที่เกี่ยวข้องกับความรู้ใหม่และเสนอคำศัพท์ใหม่ที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่จะสอน กระตุ้นความสนใจ สร้างความมั่นใจ ซึ่งจะทำให้การฟังของนักเรียนง่ายขึ้น ขั้นที่ 2 ขั้นระหว่างฟัง ซึ่งช่วงแรกเป็นการฟังแบบคร่าวๆ เพื่อจับใจความสำคัญ หลังจากนั้นจะให้ฟังเพื่อหารายละเอียด และขั้นที่ 3 ขั้นหลังฟัง เป็นขั้นตอนที่ให้นักเรียนตอบคำถามแบบสั้นๆ เกี่ยวกับเรื่องที่ได้ฟัง เป็นต้น

3. การประเมินทักษะการฟัง

สุมิตรา อังวัฒนกุล (2540 : 212 - 213) ได้เสนอแนะวิธีการทดสอบทักษะการฟัง โดยจำแนกการทดสอบออกเป็น 2 ชนิดคือ

1. การทดสอบการฟังที่แท้จริง (Pure Listening Tests) เป็นทดสอบการฟังเสียง และการจำแนกเสียงของคำที่ได้ยิน เช่น

1.1 การทดสอบการจำแนกเสียง โดยใช้คู่เทียบเสียงทั้งที่เป็นคำและเป็นประโยค

1.2 การทดสอบการจำแนกเสียง โดยวัดความสามารถในการฟังเสียงเน้นหนักในคำและในประโยค เช่น ฟังคำแล้วให้เลือกพยางค์ที่ออกเสียงหนักที่สุด ฟังประโยคแล้วให้เลือกคำที่ออกเสียงเน้นหนักที่สุด

2. การทดสอบความเข้าใจในการฟัง (Listening Comprehension Test) เป็นการทดสอบความเข้าใจในเรื่องที่ฟัง เช่น ฟังเสียงแล้วตอบคำถามหรือลากเส้นแสดงทิศทางลงในแผนที่ตามข้อความหรือคำสั่งที่ได้ยิน เช่น

2.1 ฟังข้อความทั้งหมด 1 ครั้ง จบแล้วให้ฟังประโยคที่อ่านครั้งเดียวแล้วให้นักเรียนบอกว่าถูกหรือผิด

2.2 ฟังข้อความ 1 ครั้ง จบแล้วจะมีคำถามพร้อมคำตอบที่เป็นตัวเลือก นักเรียนเลือกคำตอบที่ถูกต้องที่สุด

2.3 ฟังข้อความแล้วตอบคำถามเกี่ยวกับข้อความนั้นๆ

2.4 ฟังข้อมูลเกี่ยวกับเรื่องต่างๆ เช่น อุณหภูมิอากาศแล้วกรอกข้อมูลหรือทำเครื่องหมายลงในตาราง

ขั้นตอนการวัดและประเมินผลทักษะการฟังที่กล่าวมาข้างต้น สรุปได้ว่า การวัดและประเมินทักษะการฟังสามารถวัดได้หลายวิธี ซึ่งจำแนกได้เป็น 2 ลักษณะดังนี้ คือ การทดสอบการฟังที่แท้จริงและการทดสอบความเข้าใจในการฟัง ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยจะใช้การประเมินผลทักษะการฟังโดยการทดสอบความเข้าใจในเรื่องที่ฟัง เมื่อนักเรียนฟังข้อความต่างๆ แล้วสามารถตอบคำถามเกี่ยวกับข้อความนั้นๆได้อย่างถูกต้อง

4.3.2 ทักษะการพูด

1. ความหมายของทักษะการพูด

สุมิตรา อังวัฒนกุล (2540 : 167) กล่าวว่าการพูดเป็นรูปแบบพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับบุคคลตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป ซึ่งรวมเป็นผู้พูดและผู้ฟังและมีปฏิกิริยาโต้ตอบกับสิ่งที่ได้ยิน ผู้ร่วมสนทนาแต่ละคนต้องสามารถตีความในสิ่งที่ได้ฟังได้ ดังนั้นการพูดจึงเป็นการถ่ายทอดความคิด ความเข้าใจและความรู้สึกให้ผู้ฟังได้รับรู้ และเข้าใจจุดมุ่งหมายของผู้พูด ทักษะการพูดจึงเป็นทักษะที่สำคัญในการสื่อสารในชีวิตประจำวัน

พรสวรรค์ สีป้อ (2550 : 40) ได้ให้ความหมายว่า การพูด คือ การปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลในสังคม เป็นการสื่อสารทางวาจาของคนตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป ต่างฝ่ายต่างมีจุดประสงค์ที่จะสื่อความหมายของตนเอง และต่างฝ่ายก็ต้องตีความสิ่งที่ตนเองได้ฟัง ดังนั้นจุดประสงค์ของทักษะการพูด คือ สามารถสื่อสารได้อย่างมีประสิทธิภาพ ต้องสามารถพูดให้ผู้อื่นเข้าใจ และต้องพูดให้เหมาะสมกับสังคมและวัฒนธรรมด้วย

จากความหมายของทักษะการพูด สรุปได้ว่าทักษะการพูด คือ การแลกเปลี่ยนข่าวสารต่างๆ ซึ่งในการแลกเปลี่ยนแต่ละครั้งจะต้องประกอบไปด้วยบุคคลตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป การพูดจะมีประสิทธิภาพหรือประสบความสำเร็จได้นั้น ผู้พูดจะต้องสามารถพูดให้อีกฝ่ายหนึ่งเข้าใจถึงจุดประสงค์ในการพูด และใช้คำพูดที่เหมาะสมกับเหตุการณ์หรือบุคคลที่เกี่ยวข้องในสถานการณ์นั้นๆ

2. การสอนทักษะการพูด

ทักษะการพูดเป็นทักษะที่สำคัญและจำเป็นมากในการสื่อสารในชีวิตประจำวัน

สุมิตรา อังวัฒนกุล (2540 : 167 - 168) ได้เสนอขั้นตอนและแนวทางในการเลือกใช้กิจกรรมในการสอนทักษะการพูด ไว้ดังนี้

1. ขั้นบอกวัตถุประสงค์ครูผู้สอนควรจะบอกนักเรียนรู้ถึงสิ่งที่จะเรียน
2. ขั้นเสนอเนื้อหา ครูผู้สอนจะต้องให้นักเรียนลองสังเกตลักษณะของภาษาและความหมายของข้อความที่จะพูด ซึ่งจะต้องขึ้นอยู่กับบริบท เช่น ผู้พูดเป็นใครมีความสัมพันธ์กับคู่สนทนาอย่างไร ผู้สนทนาพยายามจะบอกอะไร สิ่งที่จะพูด สถานที่พูด และเนื้อหาที่พูดมีอะไรบ้าง

3. ขั้นการฝึกและการถ่ายโอนการฝึก จะกระทำทันทีหลังจากเสนอเนื้อหาอาจ จะฝึกพูดพร้อมๆกันหรือจับคู่ ผู้สอนควรให้ผู้ฟังได้ยินและได้ฟังสำนวนภาษาหลายๆ แบบ และเป็นสำนวนภาษาที่เจ้าของภาษานั้นใช้จริง และควรส่งเสริมให้นักเรียนได้ใช้ภาษาอย่างอิสระใกล้เคียงกับสถานการณ์จริง

พรสวรรค์ สีป้อ (2550 : 168-172) แบ่งการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ทักษะการพูดออกเป็น 3 ขั้นตอน ดังนี้

1. ขั้นก่อนพูด

กิจกรรมในขั้นนี้เป็นการสร้างความสนใจให้แก่นักเรียน การพูดตัวอย่างกิจกรรมในขั้นนี้มีดังนี้

1.1 ให้ความรู้คำศัพท์และโครงสร้างใหม่ที่ต้องนำมาใช้ในการพูดในบริบทที่คล้ายกับบทสนทนาที่จะต้องพูด

1.2 ให้ความรู้ด้านสังคมวัฒนธรรมที่ปรากฏในบทสนทนา เช่น ระดับความเป็นทางการของบทสนทนา

1.3 ฝึกออกเสียงคำ ระดับเสียงสูงต่ำ และการเชื่อมเสียง

1.4 ให้ฟังบทสนทนาที่เป็นตัวอย่าง

2. ขั้นการพูดโดยกำหนดโครงสร้าง

กิจกรรมการพูดที่กำหนดโครงสร้าง คือ กิจกรรมเติมข้อมูลที่หายไป(Information Gap) โดยนักเรียนจะพูดโต้ตอบเพื่อหาข้อมูลที่ตนเองไม่มี ลักษณะของกิจกรรมจะเหมือนการสื่อสารจริงแต่ครูผู้สอนจะกำหนดภาษาที่จะฝึกไว้แล้ว

3. ขั้นการพูดโดยเสรี

ขั้นการพูดโดยเสรีเป็นการฝึกแบบสื่อสารโดยแท้จริง โดยให้นักเรียนฝึกใช้ภาษาที่เรียนในสถานการณ์ที่เหมือนจริง ในการทำกิจกรรมนักเรียนต้องทำงานร่วมกันเพื่อวางแผนแก้ปัญหา หรือทำกิจกรรมให้สำเร็จ

จากขั้นตอนการสอนทักษะการพูดที่กล่าวมาข้างต้น สรุปได้ว่าขั้นตอนของการสอนทักษะการพูด แบ่งได้เป็น 3 ขั้นตอน คือ ขั้นที่ 1 ขั้นก่อนพูด เป็นการบอกจุดประสงค์ของการเรียนในแต่ละครั้ง และสร้างความสนใจให้กับนักเรียน ขั้นที่ 2 ขั้นการพูดโดยกำหนดโครงสร้างเนื้อหา โดยนักเรียนจะพูดโต้ตอบเพื่อหาข้อมูลที่ตนเองไม่มี ลักษณะของกิจกรรมจะเหมือนการสื่อสารจริงแต่ครูผู้สอนจะกำหนดภาษาที่จะฝึกไว้ ขั้นที่ 3 ขั้นการพูดโดยเสรีเป็นการฝึกแบบสื่อสารโดยแท้จริง ให้นักเรียนได้ใช้ภาษาอย่างอิสระใกล้เคียงกับสถานการณ์จริง

3. การวัดและประเมินผลทักษะการพูด

อัจฉรา วงศ์โสธร (2544 : 82) ได้สรุปรูปแบบการวัดและประเมินผลทักษะการพูดไว้ 3 ประเภท ดังนี้

1. การพูดปากเปล่าเพียงคนเดียว เช่น การกล่าวรายงาน การอธิบาย การเล่าเรื่อง การให้คำแนะนำ

2. การสัมภาษณ์และการสนทนา ซึ่งมักเป็นการพูดระหว่างบุคคล 2 คน โดยฝ่ายหนึ่งเป็นครูหรือผู้ที่ดำเนินการสอบเป็นผู้ป้อนตัวกระตุ้นให้ผู้เข้าสอบได้แสดงความสามารถทางการพูดของตน

3. พูดเป็นกลุ่ม เช่น การอภิปราย การโต้วาที ซึ่งต้องมีการเตรียมตัวมาล่วงหน้าเพื่อแสดงความรู้ ความคิดเห็นของตน หรือเป็นการใช้ไหวพริบในการโต้ตอบประเด็นของฝ่ายตรงข้าม

กิ่งแก้ว อารีรักษ์ (2546 : 84) ได้สรุปวิธีการวัดและประเมินผลทักษะการพูดไว้ 2 ประเภท ดังนี้

1. การพูดที่มีการควบคุม สามารถทดสอบได้โดย

1.1 การให้ตัวแนะที่มองเห็นได้ชัดเจน เช่น นักเรียนพูดประโยคมีรูปภาพเป็นสื่อ

1.2 การให้ตัวแนะที่เป็นคำพูด อาจใช้ภาษาแม่หรือภาษาที่เรียน หรือบางครั้งอาจเขียนก็ได้

1.3 การสอบพูดปากเปล่าด้วยวิธีการทดสอบแบบโคลซ แบบทดสอบชนิดนี้ นักเรียนจะได้ฟังข้อความ 2 ครั้ง โดยครั้งแรกฟังข้อความทั้งหมด หลังจากนั้นให้นักเรียนฟังข้อความที่มีบางตอนเว้นว่างไว้ให้เติม นักเรียนจะต้องพูดแล้วเติมช่องว่างด้วยข้อความที่เหมือนกับที่ได้ยินมาในรอบแรก

1.4 ให้พูดตามสถานการณ์สมมุติโดยใช้ภาษาที่เหมาะสม

2. การพูดโดยอิสระในสถานการณ์การสื่อสารอย่างแท้จริง มีวิธีทดสอบดังนี้

2.1 ให้นักเรียนบรรยายเหตุการณ์ในภาพชุด ถ้าเป็นระดับเริ่มเรียนอาจให้คำสั่งเป็นภาษาแม่

2.2 ให้ความคิดเห็นเกี่ยวกับเรื่องที่ง่ายๆ

2.3 ให้นักเรียนพูดตามเรื่องที่กำหนดให้ ครูผู้สอนควรให้สถานการณ์หลายๆ เรื่อง เพราะนักเรียนอาจจะคล่องในเรื่องหนึ่งมากกว่าอีกเรื่องหนึ่งก็ได้

2.4 การสนทนาและสัมภาษณ์เป็นวิธีการทดสอบทักษะการพูดที่เหมาะสมและนิยมใช้ เพราะเป็นรูปแบบการวัดความสามารถในการใช้ภาษาตามหน้าที่หรือความสามารถในการสื่อสาร โดยเปิดโอกาสให้ผู้เข้าสอบได้แสดงความสามารถในการเรียบเรียงส่วนประกอบต่างๆของคำพูดให้สอดคล้องกันอย่างเหมาะสม และเนื้อหาในการสัมภาษณ์ก็ควรเลือกให้เหมาะกับระดับความสามารถและความสนใจของนักเรียน

2.5 ให้พูดนำเสนอข้อมูลจากสื่อต่างๆ เช่น บทความ ภาพ วิดีทัศน์

ขั้นตอนการวัดและประเมินผลทักษะการพูดที่กล่าวมาข้างต้น สรุปได้ว่า การวัดและประเมินทักษะการพูดสามารถวัดได้ในหลายๆ รูปแบบ เช่น การพูดที่มีการควบคุมสามารถทดสอบได้โดยการพูดปากเปล่า พูดตามสถานการณ์สมมุติโดยใช้ภาษาที่เหมาะสม การสัมภาษณ์และการสนทนา และอีกวิธีหนึ่งคือการพูดเป็นกลุ่ม ซึ่งในงานวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยจะใช้วิธีการวัดความสามารถในด้านทักษะการพูดโดยการให้นักเรียนสนทนาโต้ตอบกับคู่สนทนาของตนเองและการสนทนาระหว่างครูผู้สอนกับนักเรียน

4. เกณฑ์การประเมินทักษะการพูด

การประเมินทักษะการพูดของการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยจะทำการวัดความสามารถในด้านการพูดของนักเรียน โดยแบ่งเป็น 2 รูปแบบ คือ ให้นักเรียนสนทนาโต้ตอบกับคู่สนทนาของตนเองตามหัวข้อที่ครูกำหนด และการถาม-ตอบระหว่างครูผู้สอนกับนักเรียน ซึ่งเกณฑ์การประเมินมีดังต่อไปนี้

กิ่งแก้ว อารีรักษ์ (2546 : 110) ได้เสนอเกณฑ์การทดสอบด้านการพูดสนทนาตามหัวข้อที่กำหนด ซึ่งเกณฑ์การให้คะแนน มีดังนี้

5 คะแนน พูดสื่อสารได้ตรงประเด็นเป็นที่เข้าใจชัดเจน เนื้อหาถูกต้องตามหัวข้อที่กำหนดให้ มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ พูดเป็นธรรมชาติ คล่องแคล่ว ราบรื่น ใช้ศัพท์สำนวน โครงสร้างประโยคถูกต้อง

4 คะแนน พูดสื่อสารได้ตรงประเด็นเป็นที่เข้าใจชัดเจน เนื้อหาถูกต้องตามหัวข้อที่กำหนดให้ พูดเป็นธรรมชาติ คล่องแคล่ว ใช้ศัพท์สำนวน โครงสร้างประโยคถูกต้อง

3 คะแนน พูดสื่อสารได้เป็นที่เข้าใจ เนื้อหาถูกต้องตามหัวข้อที่กำหนดให้ใช้ศัพท์สำนวน โครงสร้างประโยคง่ายๆ

2 คะแนน พูดสื่อสารได้พอเป็นที่เข้าใจ เนื้อหาเกี่ยวข้องกับหัวข้อเรื่องใช้ศัพท์สำนวน โครงสร้างถูก แต่ลักษณะการพูดเป็นการท่องจำ

1 คะแนน พยายามพูดแบบท่องจำ ตะกุกตะกัก สื่อสารได้น้อยมาก

0 คะแนน ไม่พูดเลย

ซึ่งเกณฑ์ในการทดสอบด้านการพูดสนทนาตามหัวข้อที่กำหนดครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ประยุกต์ใช้เกณฑ์ดังกล่าวข้างต้นเพื่อให้ง่ายต่อการประเมิน โดยแบ่งเกณฑ์การประเมินและระดับคะแนน ดังนี้

1. ด้านความคล่องแคล่วในการพูด
   - 2 คะแนน พูดได้เป็นธรรมชาติ คล่องแคล่ว
   - 1 คะแนน พูดติดขัดบางครั้ง ตะกุกตะกัก
   - 0 คะแนน พูดเป็นคำไม่ต่อเนื่องเป็นประโยค
2. ด้านคำศัพท์ สำนวน โครงสร้างประโยค

2 คะแนน เลือกใช้คำศัพท์ สำนวนและโครงสร้างประโยคถูกต้องเหมาะสม

1 คะแนน เลือกใช้คำศัพท์ สำนวนและโครงสร้างประโยคถูกต้อง แต่มีข้อผิดพลาดบางส่วน

0 คะแนน เลือกใช้คำศัพท์ สำนวนและโครงสร้างประโยคไม่ถูกต้อง มีข้อผิดพลาดมาก

3. การนำเสนอเรื่อง

2 คะแนน นำเสนอเรื่องได้อย่างน่าสนใจ มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์

1 คะแนน นำเสนอเรื่องข้ามขั้นตอนบ้าง แต่สามารถติดตามเรื่องได้ตลอด

0 คะแนน นำเสนอเรื่องไม่ต่อเนื่อง ไม่ชวนติดตาม

4. ด้านการออกเสียง

2 คะแนน ออกเสียงถูกต้องตามหลักการออกเสียง

1 คะแนน ออกเสียงถูกต้องเป็นบางส่วน พอเข้าใจ

0 คะแนน ออกเสียงไม่ถูกต้อง ทำให้ไม่เข้าใจ

5. การแสดงท่าทางประกอบการพูด

2 คะแนน แสดงสีหน้า ท่าทางที่เหมาะสมกับบทบาทและสถานการณ์ดีมาก

1 คะแนน แสดงสีหน้า ท่าทางที่เหมาะสมกับบทบาทและสถานการณ์บางครั้ง

0 คะแนน ไม่แสดงสีหน้า ท่าทาง เป็นการพูดแบบการอ่านหรือท่องจำ

เกณฑ์การทดสอบการถาม-ตอบระหว่างครูผู้สอนกับนักเรียน กำหนดเกณฑ์การให้คะแนนดังนี้ (กิ่งแก้ว อารีรักษ์, 2546 : 111)

2 คะแนน พูดสื่อสารชัดเจน ตรงประเด็น ใช้ภาษาถูกต้อง พูดเป็นธรรมชาติคล่องแคล่ว

1.5 คะแนน พูดสื่อสารได้ตรงประเด็น ค่อนข้างคล่อง แต่ใช้ภาษาผิดบ้าง

1 คะแนน พูดได้พอเป็นที่เข้าใจ แต่พูดตะกุกตะกัก

0.5 คะแนน พยายามพูดเป็นคำๆ แม้จะไม่สื่อความ

0 คะแนน ไม่พูดเลย

4.3.3 ทักษะการอ่าน

1. ความหมายของทักษะการอ่าน

สุนันทา มั่นเศรษฐวิทย์ (2540 : 2) ได้ให้ความหมายว่า การอ่านเป็นกระบวนการที่ผู้อ่านแปลความหมาย คำ สัญลักษณ์ที่เป็นตัวอักษรให้เข้าใจ แบ่งเป็น 3 ระดับ

คือ การรับรู้ตัวอักษร คำ ประโยคและข้อความ การแปลความหมาย คำ ประโยคและข้อความ และการทำความคุ้นเคยกับข้อมูลที่ได้ใหม่

บัณฑิต ฉัดรวิโรจน์ (2549 : 2) กล่าวว่า การอ่าน คือ กระบวนการแปลความหมายของสัญลักษณ์ทางภาษาโดยผ่านกระบวนการคิด วิเคราะห์ ตามความรู้และประสบการณ์เดิมของผู้อ่าน และตีความเพื่อให้เกิดความเข้าใจความหมายของเรื่องที่อ่านตามความต้องการของผู้เรียนที่ตั้งวัตถุประสงค์ไว้

ณัฐธิดา สินทรัพย์เทวัญ (2551 : 5) กล่าวว่า การอ่านคือ กระบวนการแปลความหมายหรือการเข้าใจความหมายหรือสัญลักษณ์ของตัวอักษร โดยผ่านกระบวนการคิดของสมองเพื่อทำให้เข้าใจและรับรู้สิ่งที่ผู้เขียนต้องการถ่ายทอดมาสู่ผู้อ่าน ซึ่งการอ่านจะประสบผลสำเร็จหรือไม่ขึ้นอยู่กับความรู้ความสามารถและประสบการณ์ของผู้อ่านเป็นสำคัญ

จากความหมายของทักษะการอ่าน สรุปได้ว่าทักษะการอ่าน คือ การแปลความหมายของสัญลักษณ์ทางภาษาหรือการเข้าใจความหมายของตัวอักษร โดยผ่านกระบวนการคิดเพื่อทำให้เกิดความเข้าใจในเรื่องที่อ่าน

2. การสอนทักษะการอ่าน

แฮงค์ (Hank, 1993 : 103-120 อ้างถึงใน สายพิณ รุ่งวัฒนะกิจ, 2554 : 36 – 37) ได้เสนอขั้นตอนการจัดกิจกรรมการสอนอ่านไว้ดังนี้

1. ขั้นก่อนอ่าน (Pre-Reading) เป็นขั้นที่ครูดำเนินการสอน โดยเริ่มจากการบอกจุดประสงค์ของการอ่านและพยายามนำไปเชื่อมโยงกับประสบการณ์ของนักเรียน เพื่อเร้าความสนใจให้นักเรียนอยากอ่าน ต่อจากนั้นเป็นการทบทวนคำศัพท์และรูปแบบประโยคที่เรียนไปแล้ว ซึ่งจะปรากฏในข้อความที่อ่านหรือสอนคำศัพท์ใหม่ที่นักเรียนไม่รู้จักแต่จะพบในบทอ่าน

2. ขั้นระหว่างอ่าน (While-Reading) เป็นขั้นการทำความเข้าในโครงสร้างและเนื้อความในเรื่องที่อ่าน ในระยะแรกๆครูผู้สอนอาจแนะนำและฝึกให้นักเรียนอ่านเป็นกลุ่มคำ โดยกวาดสายตาเป็นช่วงๆแทนที่จะอ่านทีละคำ และมีครูผู้สอนคอยช่วยเหลือ โดยแบ่งคำเป็นกลุ่มให้อ่าน หลังจากนั้นจึงให้นักเรียนแบ่งกลุ่มกันเอง โดยเริ่มจากกลุ่มคำที่มีความยาวไม่มากนักแล้วจึงขยายให้เพิ่มมากขึ้น

3. ขั้นหลังอ่าน (Post-Reading) เป็นขั้นที่ให้นักเรียนทำกิจกรรมเมื่ออ่านจบแล้ว เพื่อตรวจสอบความเข้าใจในการอ่านซึ่งมีกิจกรรมหลายอย่าง เช่น ให้ตอบคำถาม ให้เลือกข้อมูลที่สำคัญของบทอ่านมาเรียงตามลำดับ เป็นต้น

สุมิตรา อังวัฒนกุล (2540 :178-179) ได้เสนอขั้นตอนการจัดกิจกรรมการสอนอ่านไว้ดังนี้

1. ขั้นก่อนการอ่าน เป็นการกระตุ้นความสนใจและเป็นการปูพื้นฐานความรู้ในเรื่องที่จะอ่าน เช่น ให้คาดคะเนเรื่องที่จะอ่าน หรือให้เดาความหมายของคำศัพท์จากบริบท

2. ขั้นระหว่างอ่าน มีจุดประสงค์เพื่อให้ผู้เรียนเข้าใจโครงสร้างและเนื้อความในเรื่องที่อ่าน

3. ขั้นหลังการอ่าน จุดประสงค์ของการอ่านในขั้นนี้ก็เพื่อให้ผู้เรียนมีความสามารถในการอ่าน กล่าวคือ นักเรียนสามารถเชื่อมโยงเรื่องที่อ่านเข้ากับความรู้และเป็นการตรวจสอบความเข้าใจของนักเรียน ซึ่งกิจกรรมที่ทำอาจเป็นการถ่ายโยงไปสู่ทักษะอื่นๆ เช่น ทักษะการพูดและการเขียนก็ได้ เช่น ให้แสดงบทบาทสมมุติ ให้เขียนเรื่องราวโต้ตอบ หรือพูดแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับเรื่องที่อ่าน

จากขั้นตอนการสอนทักษะการอ่านที่กล่าวมาข้างต้น สรุปได้ว่าขั้นตอนของการสอนทักษะการอ่าน แบ่งได้เป็น 3 ขั้นตอน คือ ขั้นที่ 1 ขั้นก่อนการอ่าน เป็นขั้นของการกระตุ้นความสนใจและเป็นการเตรียมความพร้อมในเรื่องที่จะอ่าน ขั้นที่ 2 ขั้นระหว่างอ่าน เป็นขั้นที่ให้ผู้เรียนเข้าใจโครงสร้างและเนื้อความในเรื่องที่อ่าน และขั้นที่ 3 ขั้นหลังการอ่าน เป็นขั้นของการตรวจสอบความเข้าใจในเรื่องที่อ่าน ซึ่งกิจกรรมในแต่ละขั้นตอนจะมุ่งส่งเสริมความรู้ความเข้าใจและพัฒนาการของนักเรียนด้วยการจัดกิจกรรมที่หลากหลายอันจะส่งผลให้นักเรียนประสบผลสำเร็จด้านการอ่าน

3. การวัดและประเมินผลทักษะการอ่าน

กิ่งแก้ว อารีรักษ์ (2546 : 86) ได้สรุปรูปแบบการวัดและประเมินผลทักษะการอ่านไว้ดังนี้

1. การอ่านออกเสียง การทดสอบการอ่านออกเสียงในภาษาที่สอง จะทำได้ก็ต่อเมื่อนักเรียนสามารถพูดภาษาที่สองได้แล้ว ซึ่งนักเรียนที่ออกเสียงได้ดีและเข้าใจถึงความสอดคล้องระหว่างเสียงกับสัญลักษณ์ จะสามารถอ่านได้แม้จะไม่เข้าใจความหมาย

2. การอ่านจับใจความสำคัญ เช่น ให้อ่านข้อความที่ตัดมาจากหนังสือพิมพ์แล้วบอกว่าเป็นเรื่องราวเกี่ยวกับอะไร หรืออ่านเรื่องราวคร่าวๆ ในจดหมาย

3. การทดสอบการรับข้อมูล เช่น อ่านบทย่อของหนังสือพิมพ์หรืออื่นๆที่เหมาะสมแล้วตอบคำถามเกี่ยวกับข้อความที่อ่าน

ขั้นตอนการวัดและประเมินผลทักษะการอ่านที่กล่าวมาข้างต้น สรุปได้ว่าการวัดและประเมินทักษะการอ่านมีวิธีการทดสอบ ได้แก่ การอ่านออกเสียง การอ่านเพื่อจับใจความสำคัญและการทดสอบการรับข้อมูล ซึ่งในงานวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยจะใช้วิธีการทดสอบการอ่านออกเสียงในรูปแบบของความเข้าใจถึงความสอดคล้องระหว่างเสียงกับสัญลักษณ์ และการอ่านจับใจความสำคัญในรูปแบบของการอ่านประโยคสั้นๆ หรือข้อความที่ครูกำหนดให้ แล้วนักเรียนเลือกคำตอบที่ถูกต้องที่สุด

4.3.4 ทักษะการเขียน

1. ความหมายของทักษะการเขียน

ลาโด (Lado, 1986 : 189 – 192 อ้างถึงใน พันทิวา ลาคำ, 2555 : 41) กล่าวว่าการเขียน หมายถึง การสื่อความหมายด้วยตัวอักษรของภาษาซึ่งเป็นที่เข้าใจกันระหว่างผู้เขียนและผู้อ่าน การเขียนเป็นรูปแบบหนึ่งของการใช้ภาษาเพื่อการสื่อความหมาย การเขียนโดยไม่ทราบความหมายนั้น ไม่นับว่าการเขียนถือเป็นเพียงการจารึกตัวอักษรลงบนสิ่งใดสิ่งหนึ่งเท่านั้น การเขียนจะต้องเป็นการใช้ตัวอักษรอย่างมีความหมายเรียบเรียงข้อความตามโครงสร้างของภาษาที่ใช้ ใช้แบบการเขียนให้ตรงกับจุดมุ่งหมายของการเขียนและใช้ถ้อยคำสำนวนโวหารได้ถูกต้อง

เบอร์น (Byrne, 1991 : 1 อ้างถึงใน รุ่งระวี สมะวรรธนะ, 2553 : 113) กล่าวว่า ความสามารถในการเขียนไม่ใช่เป็นเพียงแค่การเขียนสัญลักษณ์ทางภาษานั้น แต่หมายถึงกระบวนการในการถ่ายทอดข้อมูลข่าวสารและความคิดของผู้เขียนออกมาเป็นลายลักษณ์อักษร โดยมีการเรียบเรียงถ้อยคำและจัดลำดับความคิดได้อย่างเหมาะสม เพื่อสื่อสารข้อมูลจากผู้เขียนไปยังผู้อ่านได้อย่างถูกต้อง

พรสวรรค์ สีป้อ (2550 : 195) ได้ให้ความหมายของการเขียนว่า การเขียนเป็นการถ่ายทอดความรู้ ความคิด ความรู้สึกออกมาเป็นข้อความที่ต่อเนื่องกัน เพื่อให้ผู้อื่นรับรู้และเข้าใจตรงกับเจตนาของผู้เขียน ดังนั้น การเขียนจึงมิใช่เป็นความสามารถในการเรียบเรียงประโยคให้ถูกต้องตามหลักไวยากรณ์เท่านั้น แต่เป็นการถ่ายทอดประสบการณ์อย่างมีจุดมุ่งหมาย โดยเลือกใช้คำที่เหมาะสม

จากความหมายของทักษะการเขียน สรุปได้ว่าทักษะการเขียน คือ การถ่ายทอดความรู้สึกของผู้เขียนโดยมีการเรียบเรียงถ้อยคำ ความคิดอย่างมีจุดมุ่งหมาย โดยสื่อออกมาเป็นลายลักษณ์อักษรที่มีวิธีการเขียนที่ถูกต้องตามหลักเกณฑ์ เพื่อเป็นการสื่อสารให้ผู้อ่านได้เข้าใจสิ่งที่ผู้เขียนต้องการสื่อความหมายได้อย่างถูกต้อง

2. การสอนทักษะการเขียน

สุมิตรา อังวัฒนกุล (2540 : 185 - 193) ได้เสนอขั้นตอนของการสอนทักษะการเขียนโดยแบ่งการสอนออกเป็น 3 ขั้นตอน ดังนี้

1. ขั้นเตรียมการเขียน (Prewriting) ในขั้นนี้เป็นการสร้างความสนใจในเรื่องที่จะเขียนและปูพื้นฐานความรู้เกี่ยวกับเรื่องที่จะเขียน โดยอาจทบทวนความรู้เกี่ยวกับกฎเกณฑ์ทางภาษาโดยการใช้เทคนิคการสอนหรือแบบทดสอบที่ให้นักเรียนเขียนเชื่อมประโยค ขยายประโยค ลดรูปประโยค ปรับคำศัพท์และสำนวนในประโยคเดิมใหม่ โดยยังคงความหมายเดิมและแบบทดสอบแบบเดิมส่วนที่หายไป โดยลบคำที่ต้องเดิมออกให้ถี่กว่าการทดสอบแบบธรรมดา

2. ขั้นการเขียนโดยการแนะแนวทาง (Guided Writing) เป็นกิจกรรมเพื่อฝึกทักษะการเขียนที่พัฒนามาจากการเขียนแบบควบคุม ในขั้นนี้จะต้องใช้เทคนิคการสอนหรือแบบทดสอบที่ให้นักเรียนเขียนโดยเปลี่ยนเนื้อหาบางส่วนของเรื่องที่กำหนดให้ เขียนขยายโครงเรื่องของบทความที่ให้มาและเขียนตามคำบอก

3. ขั้นการเขียนแบบอิสระ (Free Writing) ในขั้นนี้ผู้สอนต้องฝึกให้นักเรียนได้ตระหนักถึงความสำคัญของการเขียน เมื่อนักเรียนมีประสบการณ์ในการเขียนมากขึ้น นักเรียนจะสามารถปรับปรุงขั้นตอนต่าง ๆในการเขียนให้เหมาะสมกับความสามารถและความถนัดของตนเองได้

นพเก้า ณ พัทลุง (2548 : 22 อ้างถึงใน พันทิวา ลาคำ, 2555 : 55) ได้แนะนำว่า การจัดกิจกรรมการสอนเขียนนั้นอาจจัดในลักษณะกิจกรรมกลุ่มกิจกรรมคู่หรือกิจกรรมเดี่ยวก็ได้ ขึ้นอยู่กับสถานการณ์ในห้องเรียนและความเหมาะสม การจัดกิจกรรมการเขียนควรเริ่มจากง่ายไปหายาก และเริ่มจากหน่วยเล็กไปหาหน่วยใหญ่ เช่น จากระดับคำ ประโยคเดียว ประโยคซับซ้อน ข้อความย่อหน้าสั้น ๆ จนกระทั่งการเขียนเรียงความ

จากขั้นตอนการสอนทักษะการเขียนที่กล่าวมาข้างต้น สรุปได้ว่าขั้นตอนของการสอนทักษะการเขียน แบ่งได้เป็น 3 ขั้นตอน คือ ขั้นที่ 1 เตรียมการเขียน เป็นการสร้างความสนใจให้กับนักเรียนและเป็นการปูพื้นฐานเกี่ยวกับเรื่องที่จะเขียน ขั้นที่ 2 ขั้นการเขียนโดยการแนะแนวทาง อาจเป็นการให้นักเรียนลองเปลี่ยนข้อความหรือเนื้อหาบางส่วน และขั้นที่ 3 ขั้นการเขียนแบบอิสระ เป็นขั้นที่ครูผู้สอนต้องตระหนักถึงความสำคัญของการเขียน เพราะนักเรียนจะต้องรวบรวมความคิดและเรียบเรียงก่อนที่จะได้ข้อความที่สมบูรณ์ และครูผู้สอนควรจัดกิจกรรมการสอนเขียนให้เหมาะสมกับสถานการณ์ ไม่ว่าจะเป็นกิจกรรมกลุ่มกิจกรรมคู่หรือกิจกรรมเดี่ยว ควรเริ่มต้นจากง่ายไปยากเสมอ

3. การวัดและประเมินผลทักษะการเขียน

สุมิตรา อังวัฒนกุล (2540 : 221 – 223) ได้แนะนำการทดสอบการเขียนเพื่อการสื่อสารไว้ดังนี้

1. การเขียนเรียงความโดยมีการแนะแนวทาง โดยให้ตัวแนะที่มองเห็นได้เช่น ภาพชุด ภาพยนตร์เงียบ ชี้แนะด้วยการพูด เช่น ให้นักเรียนเขียนสรุปจากเรื่องที่เล่าให้ฟังหรือบรรยายเหตุการณ์จากบทสนทนา

2. การเขียนอย่างอิสระ ผู้เรียนจะได้แสดงความสามารถในการลำดับความคิด การใช้คำศัพท์ที่เหมาะสม และจัดกลุ่มข้อความที่สัมพันธ์กัน ตามหัวข้อที่กำหนดให้ ลักษณะการทดสอบการเขียนควรจะเป็นการทดสอบการเขียนที่พื้นฐานมาจากคำศัพท์ เช่น ให้ผู้เรียนอธิบายห้องเรียน ห้องนอน ด้วยการใช้คำศัพท์กลุ่มคำนาม หรือเป็นการทดสอบการเขียนที่มีพื้นฐานมาจากไวยากรณ์ เช่น ต้องการทดสอบ Past Tense ก็อาจจะให้นักเรียนเขียนเล่า

เหตุการณ์ในอดีตของตนเอง หรือการทดสอบการเขียนเรียงความที่เกิดจากการกระตุ้นความคิด เช่น ให้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับเหตุการณ์ในโรงเรียนหรืออื่นๆ เป็นต้น

อัจฉรา วงศ์โสธร (2544 : 83 - 84) กล่าวว่า การทดสอบทักษะเขียนอาจวัดส่วนประกอบของภาษา ได้แก่ คำศัพท์ สำนวน ไวยากรณ์ และรูปประโยคต่างๆที่ง่ายและซับซ้อน การใช้ภาษาเพื่อสื่อความหมายแบบตรงและการใช้ภาษาเปรียบเทียบ การทดสอบอาจเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการสื่อสาร เช่น เพื่อใช้ในการรายงาน ให้ข้อมูล สรุป เสาะหาข้อเท็จจริง ขอร้อง เชิญชวน ขอโทษ หรือวิพากษ์วิจารณ์ เกณฑ์สำคัญที่ใช้ในการประเมินการเขียน มักประกอบด้วย

1. ความถูกต้องด้านการใช้ภาษา ได้แก่ ศัพท์ โครงสร้าง
2. ความเหมาะสมด้านการใช้ภาษา ได้แก่ ศัพท์และสำนวน ว่าใช้ภาษาได้ตามวัตถุประสงค์ของการเขียนหรือไม่ ความชัดเจน กระชับได้ใจความอย่างไม่อ้อมค้อม
3. ความมีจุดเน้นของความคิดและการนำเสนอที่ชัดเจน
4. ความสัมพันธ์ระหว่างความคิดและความสมดุลของการนำเสนอ

ขั้นตอนการวัดและประเมินผลทักษะการเขียนที่กล่าวมาข้างต้น สรุปได้ว่า การวัดและประเมินทักษะการเขียนมีวิธีการทดสอบ ได้แก่ การเขียนเรียงความโดยมีการแนะแนวทางและการเขียนอย่างอิสระ ซึ่งในการวัดแต่ละครั้งจะวัดส่วนประกอบของภาษา เช่น ความถูกต้องด้านการใช้ภาษา คำศัพท์ สำนวน ไวยากรณ์ และรูปประโยคต่าง ๆ ซึ่งในงานวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยจะใช้วิธีการทดสอบแบบการเขียนโดยมีการแนะแนวทาง ทดสอบการใช้คำศัพท์ ไวยากรณ์ การเรียบเรียงประโยคที่ถูกต้อง และการเลือกใช้ภาษาที่เหมาะสมกับสถานการณ์ด้วยการเติมข้อความสั้นๆ หรือคำลงในประโยค

4.4 การสร้างแบบทดสอบวัดความสามารถในการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสาร

อัจฉรา วงศ์โสธร (2544 : 67-68) กล่าวว่า การสร้างแบบทดสอบวัดความสามารถในการสื่อความหมายของผู้เรียน ทั้งทักษะด้านการรับสารและทักษะด้านการส่งสาร ควรดำเนินการดังนี้

ขั้นที่ 1 กำหนดขอบเขตของวัตถุประสงค์ เนื้อหาและทักษะ

1.1 ระบุตัวแปรที่เกี่ยวกับผู้ทดสอบ เช่น พื้นฐานทางภาษา เพศหรืออายุ

1.2 กำหนดจุดมุ่งหมายของการทดสอบว่าใช้เพื่อวัดความสามารถในการใช้ภาษาทางด้านใด เช่น ทางด้านการประกอบอาชีพ หรือเพื่อใช้ในชีวิตประจำวัน

1.3 ระบุเหตุการณ์และกิจกรรมที่จะวัดความสามารถในการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสาร

1.4 กำหนดรูปแบบของการสื่อสารว่าเป็นทักษะการฟัง พูด อ่าน เขียน หรือทักษะสัมพันธ์ และรูปแบบของการสื่อสารเป็นแบบตัวต่อตัวหรือผ่านการใช้เครื่องบันทึกเสียง สิ่งพิมพ์ ภาพยนตร์

1.5 ระบุเนื้อเรื่องและใจความของการสื่อสารในแต่ละครั้ง

1.6 เลือกทักษะทางภาษาที่จำเป็นต่อการสื่อสารในทุกระดับความสามารถ

1.7 เลือกรูปแบบของข้อทดสอบที่เหมาะสมสำหรับการวัดกิจกรรมในการสื่อความหมายทางภาษาว่าจะเป็นการตอบแบบตายตัว แบบตอบโดยเสรี หรือแบบกำหนดขอบเขตในการตอบ

ขั้นที่ 2 กำหนดลักษณะข้อทดสอบตามขั้นตอนดังนี้ (อัจฉรา วงศ์โสธร, 2544 : 197)

2.1 กำหนดชนิดของข้อทดสอบที่จะวัดวัตถุประสงค์แต่ละข้อ

2.2 กำหนดเนื้อหา ทักษะ เพื่อศึกษาวัตถุประสงค์ของการเรียนการสอน และความสำคัญของแต่ละวัตถุประสงค์

ขั้นที่ 3 จัดทำแบบทดสอบ

3.1 ลงมือเขียนข้อทดสอบให้ได้ตามที่กำหนด ซึ่งมีระดับทางภาษาเนื้อหา จำนวนข้อทดสอบ ซึ่งจะเป็นสัดส่วนที่ถูกต้องตามส่วนที่จะวัด

3.2 วิเคราะห์และปรับปรุงข้อทดสอบแต่ละข้อ

3.3 เขียนคำสั่งสำหรับใช้กับข้อทดสอบให้ชัดเจนเพื่อกันไม่ให้นักเรียนสับสน ในข้อทดสอบสามารถแสดงตัวอย่างของวิธีตอบได้เพื่อช่วยให้เข้าใจวิธีตอบ

สรุปได้ว่า ขั้นตอนในการสร้างแบบทดสอบ มี 3 ขั้นตอน คือ การกำหนดขอบเขตของวัตถุประสงค์ในการทดสอบที่เหมาะสมกับนักเรียน กำหนดลักษณะของข้อทดสอบเพื่อที่จะวัดได้ตรงตามวัตถุประสงค์และจัดทำแบบทดสอบ วิเคราะห์ปรับปรุงเพื่อให้ได้ข้อทดสอบที่ประสิทธิภาพน่าเชื่อถือ

4.4.1 ชนิดของแบบทดสอบ

การวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้เลือกใช้ชนิดของแบบทดสอบทักษะทางภาษาดังนี้

1. ข้อทดสอบแบบมีตัวเลือกหลายตัว (Multiple-Choice) ข้อทดสอบแบบนี้มีการนำมาใช้อย่างแพร่หลายมากที่สุด เพราะสะดวกต่อการตรวจและคะแนนที่ได้เป็นปรนัย (อัจฉรา วงศ์โสธร, 2544 : 132 - 157) และรูปแบบข้อทดสอบแบบมีตัวเลือกยังแบ่งออกเป็นแบบย่อยๆได้อีกดังนี้

1.1 ตัวกระตุ้นแบบปิดและตัวกระตุ้นแบบเปิด

ตัวกระตุ้นแบบปิด (Closed Stem) เช่น ชนิดข้อความ (Statement) ทดสอบไวยากรณ์และความเข้าใจ และชนิดคำถาม (Question) ทดสอบความเข้าใจในการอ่าน

ตัวกระตุ้นแบบเปิด (Open Stem) เช่น ชนิดเติมคำ (Completion) ทดสอบไวยากรณ์ และชนิดช่องว่าง (Blank)

1.2 ตัวกระตุ้นเดี่ยว เช่น การทดสอบเสียง ทดสอบคำศัพท์ ทดสอบไวยากรณ์ ทดสอบการอ่านเพื่อความเข้าใจ การทดสอบการฟังเพื่อความเข้าใจ

2. ข้อทดสอบแบบเลือกตอบชนิดจับคู่ (Matching) เป็นการจับคู่ตัวกระตุ้นเข้ากับคำตอบที่สอดคล้องกัน จำนวนคำตอบอาจมีมากกว่าตัวกระตุ้นโดยเป็นคำตอบที่ไม่สอดคล้องหรือสัมพันธ์กับตัวกระตุ้นที่ให้ การจัดทำข้อสอบแบบจับคู่มักจะต้องจัดเป็นแบบสะดมภ์ (Column) ที่แยกกันหรืออาจให้รายการคำตอบไว้ก่อนหรือหลังข้อความที่มีช่องว่างให้เติม เช่น ทดสอบการต่อสำนวนพูดให้สมบูรณ์ ทดสอบการฟังเพื่อความเข้าใจโดยใช้ภาพเป็นตัวกระตุ้นประกอบกับการฟังเทป ทดสอบคำศัพท์ ทดสอบไวยากรณ์

และข้อควรคำนึงในการเขียนข้อทดสอบแบบมีตัวเลือก ควรคำนึงถึงสิ่งต่อไปนี้ (อัจฉรา วงศ์โสธร, 2544 : 198 - 201)

1. ภาษาต้องกระชับและชัดเจน
2. ข้อสอบต้องไม่ให้ตัวชี้แนะคำตอบที่ถูกต้องไว้
3. ข้อสอบจะต้องมีบริบทที่พอสมควร เพื่อให้เป็นรากฐานของการเลือกคำตอบที่ถูก
4. ข้อสอบควรระบุคำหรือข้อความที่จะใช้ในตัวเลือกทุกข้อ
5. ข้อสอบจะต้องเอื้อต่อตัวเลือกทุกข้อ ไม่ได้จำกัดอยู่แค่บางตัวเลือกเท่านั้นเพราะจะทำให้การทำข้อสอบกลายเป็นการเดาคำตอบ หรือการขจัดตัวลวงที่ไม่สอดคล้องออก แทนที่จะเป็นการหาคำตอบจากตัวเลือกที่ถูกต้อง
6. ข้อสอบควรมีการใช้ภาษาในรูปแบบของการใช้ภาษาในชีวิตจริง
7. ข้อสอบต้องไม่เป็นความรู้ทั่วไป เพราะผู้ตอบไม่จำเป็นต้องอ่านเนื้อความเพื่อหาคำตอบ อาจตอบถูกโดยการใช้ความรู้ที่มีอยู่ได้
8. ข้อสอบควรใช้ภาษาที่ไม่กำกวมและไม่ก่อให้เกิดปัญหาว่ามีความหมายหรือวิธีใช้ที่แตกต่างกัน

4.4.2 การทดสอบภาคปฏิบัติ

อัจฉรา วงศ์โสธร (2544 : 15-16) ได้อธิบายถึงทฤษฎีที่เป็นพื้นฐานของการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารแบบการสื่อความหมายปฏิบัตินิยม ซึ่งทฤษฎีนี้มีรากฐานจากภาษาศาสตร์เชิงสังคม ที่มีการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาษาและบริบทแวดล้อมที่รวมทักษะทางการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสาร เช่น การส่งสาร การรับสาร การตีความ การแสดงออกและการ

แสวงหาความหมายของสาร ซึ่งถือว่าเป็นการสื่อความหมายแบบปฏิบัตินิยมที่เน้นความสมจริงตามสภาพการสื่อสารที่เกิดขึ้นในสถานการณ์ต่าง ๆ การทดสอบวัดผลทางภาษาจะเชื่อมโยงเนื้อความเข้ากับประสบการณ์ของผู้รับการทดสอบ เนื้อความและทักษะทางภาษาที่สอบ ต้องมีใจความต่อเนื่องกับบริบททางภาษา การเชื่อมโยงประสบการณ์จริงกับเนื้อหาหรือทักษะที่วัดถือเป็นหัวใจสำคัญของการทดสอบแบบปฏิบัตินิยม (Oller, 1991 อ้างถึงใน อัจฉรา วงศ์โสธร, 2544 : 15) และเนื่องจากการวิจัยในครั้งนี้ มีหลักการในการจัดการเรียนการสอนที่มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีความสามารถในการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสาร การทดสอบความสามารถในการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารจึงมีลักษณะของการทดสอบแบบทักษะสัมพันธ์ ดังนั้น แนวทางในการสร้างแบบทดสอบภาคปฏิบัติ มีลักษณะดังนี้ (อัจฉรา วงศ์โสธร, 2544 : 16)

1. เน้นการแสดงออกหรือการปฏิบัติ
2. เน้นปฏิสัมพันธ์ทางภาษา โดยการวัดแบบทักษะสัมพันธ์หรือการวัดแบบรวม
3. ให้ความสำคัญกับประสบการณ์ของผู้รับการทดสอบ โดยใช้เนื้อความที่ไม่ไกลตัวและวัดการใช้ภาษาที่เกิดขึ้นจริงในชีวิตประจำวัน
4. เนื้อหาและทักษะทางภาษาที่ใช้สอบ มีความสมบูรณ์ในตัวเอง เนื้อหาสัมพันธ์กับความเป็นจริง มีแก่นเรื่อง มีการลำดับความ มีความสัมพันธ์ของเนื้อความทั้งภายในเนื้อความเอง และสัมพันธ์กับบริบท

5. แนวคิดเกี่ยวกับการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้

5.1 ความหมายของแผนการจัดการเรียนรู้

สุวิทย์ มูลคำและคณะ (2551 : 58) ได้ให้ความหมายของแผนการจัดการเรียนรู้ไว้ว่า เป็นแผนการจัดเตรียมการสอนหรือการกำหนดกิจกรรมการเรียนรู้ไว้ล่วงหน้าอย่างเป็นระบบและจัดทำเป็นลายลักษณ์อักษร โดยมีการเก็บรวบรวมข้อมูลต่าง ๆ มากำหนดกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเปลี่ยนแปลงในด้านสติปัญญา เจตคติ ทักษะ และเป็นการวางแผนว่าจะจัดกิจกรรมการเรียนการสอนวิธีใด ใช้สื่อการสอนหรือแหล่งการเรียนรู้ใด และจะประเมินผลอย่างไร

ชวลิต ชูกำแพง (2553 : 94) ได้ให้ความหมายของแผนการจัดการเรียนรู้ไว้ว่า เป็นการจัดเตรียมกิจกรรมการเรียนการสอนไว้ล่วงหน้าอย่างเป็นลายลักษณ์อักษรของครูผู้สอนเพื่อเป็นแนวทางในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในแต่ละครั้ง โดยใช้สื่อและอุปกรณ์การเรียนการสอนให้สอดคล้องกับผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง เนื้อหา เวลา เพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียนให้เป็นไปอย่างเต็มศักยภาพ

อาภรณ์ ใจเที่ยง (2553 : 216) ได้ให้ความหมายของแผนการจัดการเรียนรู้ไว้ว่า แผนการจัดการเรียนรู้มีความหมายเช่นเดียวกันกับแผนการสอน กล่าวคือ เป็นแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ การใช้สื่อการเรียนรู้ และการวัดผลประเมินผล ที่สอดคล้องกับสาระการเรียนรู้และจุดประสงค์การเรียนรู้หรือผลการเรียนรู้ที่คาดหวังที่กำหนดไว้ในหลักสูตร

จากความหมายข้างต้น ผู้วิจัยสรุปได้ว่าแผนการจัดการเรียนรู้ หมายถึง การวางแผนหรือการเตรียมการสอนไว้ล่วงหน้า โดยมีการกำหนดกิจกรรมการเรียนรู้อย่างเป็นระบบ และเป็นเครื่องมือที่ช่วยให้ครูผู้สอนดำเนินการจัดการเรียนการสอนไปสู่จุดมุ่งหมายการเรียนรู้และจุดมุ่งหมายของหลักสูตรอย่างมีประสิทธิภาพ

5.2 องค์ประกอบของแผนการจัดการเรียนรู้

แผนการสอนหรือแผนการเรียนรู้เป็นกิจกรรมการเรียนรู้ที่ผู้สอนได้กำหนดไว้เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้บรรลุตามมาตรฐานการเรียนรู้ (สุวิทย์ มูลคำและคณะ, 2551 : 63 - 64) ได้กล่าวว่าแผนการสอนประกอบด้วย

ส่วนที่ 1 ส่วนนำหรือหัวแผนการจัดการเรียนรู้ เป็นส่วนประกอบที่แสดงให้เห็นถึงภาพรวมของแผนว่าเป็นแผนในกลุ่มสาระใด ใช้กับผู้เรียนระดับชั้นใด เรื่องอะไร ใช้เวลาเท่าไหร่

ส่วนที่ 2 ตัวแผนการจัดการเรียนรู้ (องค์ประกอบที่สำคัญ)

1. สาระ
2. มาตรฐานการเรียนรู้
3. ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง
4. สาระสำคัญ
5. จุดประสงค์การเรียนรู้
6. สาระการเรียนรู้ / เนื้อหา
7. กิจกรรม / กระบวนการเรียนรู้
8. สื่อ / นวัตกรรม / แหล่งเรียนรู้
9. การวัดและประเมินผล
   - 9.1 วิธีการประเมิน
   - 9.2 เครื่องมือที่ใช้ในการประเมิน
   - 9.3 เกณฑ์ที่ใช้การประเมิน
10. เอกสารประกอบการจัดการเรียนรู้
11. บันทึกผลหลังการจัดการเรียนรู้

ส่วนที่ 3 ท้ายแผนการจัดการเรียนรู้ ประกอบด้วยบันทึกผลการใช้แผนการจัดการเรียนรู้ซึ่งเป็นส่วนที่ผู้สอนบันทึกข้อสังเกตที่พบจากการนำแผนไปใช้ เช่น ปัญหาและแนวทางในการแก้ไข กิจกรรมเสนอแนะ เพื่อประโยชน์ในการปรับปรุงแผนในการนำไปใช้ครั้งต่อไปอีกส่วน

หนึ่งของท้ายแผนการจัดการเรียนรู้ ได้แก่ เอกสารประกอบการสอน เช่น ใบงาน แบบทดสอบ ตามแผนการจัดการเรียนรู้นั้นๆ เป็นต้น

กล่าวโดยสรุป องค์ประกอบของแผนการจัดการเรียนรู้ประกอบด้วยส่วนสำคัญ 3 ส่วน คือ ส่วนนำหรือหัวแผนการจัดการเรียนรู้ ตัวแผนการจัดการเรียนรู้ และท้ายแผนการจัดการเรียนรู้ ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยจัดทำเค้าโครงแผนการจัดการเรียนรู้ ดังตาราง 7

ตาราง 7 เค้าโครงแผนการจัดการเรียนรู้

กลุ่มสาระ.....ระดับชั้น.....
หน่วยการเรียนรู้.....เรื่อง.....เวลา.....ชั่วโมง

1. สาระ.....
2. มาตรฐานการเรียนรู้.....
3. ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง.....
4. สาระสำคัญ
5. จุดประสงค์การเรียนรู้
   5.1 จุดประสงค์ปลายทาง.....
   5.2 จุดประสงค์นำทาง.....
6. สาระการเรียนรู้/เนื้อหา.....
   .....
7. กิจกรรม / กระบวนการเรียนรู้
   ขั้นการนำเสนอเนื้อหา.....
   ขั้นการฝึก.....
   ขั้นการนำภาษาไปใช้ในการสื่อสาร.....
8. สื่อ / นวัตกรรม / แหล่งเรียนรู้.....
   .....
9. การวัดและประเมินผล
   9.1 วิธีการประเมิน.....
   9.2 เครื่องมือที่ใช้ในการประเมิน.....
   9.3 เกณฑ์ที่ใช้การประเมิน.....
10. เอกสารประกอบการจัดการเรียนรู้.....
11. บันทึกผลหลังการจัดการเรียนรู้.....
.....

5.3 หลักการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้

สุวิทย์ มูลคำและคณะ (2551 : 59) ได้กล่าวถึงหลักการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ควรมีลักษณะดังนี้

1. กำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ไว้ชัดเจนว่าในการสอนเรื่องนั้นๆ ต้องการให้ผู้เรียนเกิดคุณสมบัติในด้านใด

2. กำหนดกิจกรรมการเรียนการสอนไว้ชัดเจนและนำไปสู่ผลการเรียนรู้ตามจุดประสงค์ได้จริง

3. กำหนดสื่ออุปกรณ์หรือแหล่งเรียนรู้ที่ชัดเจน

4. กำหนดวิธีการวัดและประเมินผลไว้ชัดเจน เพื่อให้บรรลุจุดประสงค์การเรียนรู้นั้นๆ

5. ยืดหยุ่นและปรับเปลี่ยนได้ โดยไม่กระทบต่อการเรียนการสอนและผลการเรียนรู้

6. มีความทันสมัยและสอดคล้องกับสภาพที่เป็นจริงที่ผู้เรียนดำเนินชีวิตอยู่

7. แปลความได้ตรงกัน แผนการจัดการเรียนรู้ที่เขียนขึ้น จะต้องสื่อความหมายได้ตรงกัน เขียนให้อ่านแล้วเข้าใจง่ายและใช้ได้ตรงตามจุดประสงค์ของผู้เขียนแผนการจัดการเรียนรู้

8. มีการบูรณาการ สะท้อนให้เห็นองค์รวมของเนื้อหาสาระ ความรู้ และวิธีการจัดการเรียนรู้เข้าด้วยกัน

9. มีการเชื่อมโยงความรู้ไปใช้อย่างต่อเนื่อง เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้นำความรู้และประสบการณ์เดิมมาเชื่อมโยงกับความรู้และประสบการณ์ใหม่ และนำไปใช้ในชีวิตจริงกับการเรียนในเรื่องต่อไป

อาภรณ์ ใจเที่ยง (2553 : 230) ได้เสนอหลักในการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ซึ่งมีขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. วิเคราะห์คำอธิบายรายวิชา รายภาคและหน่วยการเรียนรู้ที่สถานศึกษากำหนด เพื่อเป็นประโยชน์ในการเขียนรายละเอียดของแต่ละหัวข้อของแผนการจัดการเรียนรู้

2. วิเคราะห์ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง เพื่อนำมาเขียนเป็นจุดประสงค์การเรียนรู้ โดยให้ครอบคลุมทั้งด้านความรู้ ทักษะ เจตคติและค่านิยม

3. วิเคราะห์สาระการเรียนรู้ โดยเลือกสาระที่เรียนรู้ให้สอดคล้องกับผู้เรียน

4. วิเคราะห์กระบวนการจัดการเรียนรู้ โดยเลือกรูปแบบที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

5. วิเคราะห์กระบวนการประเมินผล โดยเลือกใช้วิธีที่สอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้

6. วิเคราะห์แหล่งการเรียนรู้ โดยคัดเลือกสื่อและแหล่งการเรียนรู้ทั้งในและนอกห้องเรียนและให้เหมาะสมสอดคล้องกับกระบวนการเรียนรู้

จากหลักการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ สรุปได้ว่า หลักการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้นั้น ครูผู้สอนต้องมีการวางแผนให้ชัดเจน มีความสอดคล้องกันในทุกๆ หัวข้อ เรียงลำดับขั้นตอนก่อนหลัง จัดกิจกรรมให้ตรงกับเนื้อหา เหมาะสมกับเวลาและสามารถปฏิบัติได้จริงตามที่วางแผนไว้

5.4 ความสำคัญของแผนการจัดการเรียนรู้

สุวิทย์ มูลคำและคณะ (2551 : 58) กล่าวถึงความสำคัญของแผนการจัดการเรียนรู้ไว้ว่า

1. ทำให้เกิดการวางแผนวิธีสอนที่ดี วิธีเรียนที่ดี ที่เกิดจากการผสมผสานความรู้และจิตวิทยาการศึกษา

2. ช่วยให้ครูผู้สอนมีรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่ทำไว้ล่วงหน้า และทำให้ครูมีความมั่นใจในการจัดการเรียนรู้ได้ตามเป้าหมาย

3. ช่วยให้ครูผู้สอนทราบว่าการสอนของตนเองเป็นไปในทิศทางใด หรือทราบว่าจะสอนอะไร ด้วยวิธีใด สอนทำไม สอนอย่างไร จะใช้สื่อและแหล่งเรียนรู้อะไร และจะวัดผลประเมินผลอย่างไร

4. ให้ครูผู้สอนใฝ่ศึกษาหาความรู้ ทั้งเรื่องหลักสูตร วิธีการจัดการเรียนรู้และใช้สื่อแหล่งเรียนรู้ ตลอดจนการวัดและประเมินผล

5. ใช้เป็นคู่มือสำหรับครูที่มาสอน (จัดการเรียนรู้) แทนได้

6. แผนการจัดการเรียนรู้ที่นำไปใช้และพัฒนาแล้วจะเกิดประโยชน์ต่อวงการศึกษา

7. เป็นผลงานทางวิชาการที่แสดงถึงความชำนาญและความเชี่ยวชาญของครูผู้สอน สำหรับประกอบการประเมินเพื่อขอเลื่อนตำแหน่งและวิทยฐานะครูให้สูงขึ้น

จากความสำคัญของแผนการจัดการเรียนรู้ สรุปได้ว่า แผนการจัดการเรียนรู้จะช่วยให้ครูผู้สอนมีรูปแบบของการจัดการเรียนรู้ไว้ล่วงหน้า เพื่อให้การดำเนินการสอนนั้นเป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนดและทำให้รู้ว่าการสอนของตนเองเป็นไปในทิศทางใด จะสอนอย่างไร ควรใช้สื่อแบบไหน และจะวัดผลประเมินผลอย่างไร

6. เจตคติ

6.1 ความหมายของเจตคติ

เจตคติเป็นพฤติกรรมการเตรียมความพร้อมทางสมองในการที่จะกระทำ ซึ่งบ่งบอกถึงหน้าที่ของสภาวะจิตใจหรือสภาพของอารมณ์ เจตคติเป็นคำที่มีความหมายกว้าง โดยมีนักการศึกษาให้ความหมายไว้หลากหลาย ดังนี้

เธอร์สโตน (Thurstone, 1999 : 77 อ้างถึงใน นวลรัตน์ นูแป, 2550 : 7) กล่าวว่า เจตคติเป็นเรื่องของความชอบ ความไม่ชอบ ความคิดเห็น ความรู้สึก และความเชื่อในสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ดังนั้นเจตคติจึงวัดโดยตรงไม่ได้ แต่สามารถวัดได้ในความรู้สึก ความคิดเห็นหรือการแสดงออกทางภาษา

ปรียาพร วงค์อนุตรโรจน์ (2553 : 243) ได้ให้ความหมายของเจตคติว่าเป็นเรื่องความชอบ ความไม่ชอบ ความลำเอียง ความคิดเห็น ความรู้สึก ความเชื่อฝังใจของเราต่อสิ่งหนึ่งสิ่งใด มักจะเกิดขึ้นเมื่อเรารับรู้หรือประเมินผู้คน เหตุการณ์ในสังคม เราจะเกิดอารมณ์ความรู้สึกบางอย่างควบคู่ไปกับการรับรู้นั้นและมีผลต่อความคิดและปฏิกิริยาในใจของเรา

สุรางค์ โค้วตระกูล (2553 : 396) กล่าวว่า เจตคติเป็นอัชฌาสัย (Disposition) หรือแนวโน้มที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมสนองตอบต่อสิ่งแวดล้อมหรือสิ่งเร้า ซึ่งอาจเป็นได้ทั้งคน วัตถุสิ่งของหรือความคิด เจตคติอาจจะเป็นด้านบวกหรือด้านลบ ถ้ามีเจตคติด้านบวกต่อสิ่งใดก็จะมีพฤติกรรมที่จะเผชิญกับสิ่งนั้น แต่ถ้ามีเจตคติด้านลบก็จะหลีกเลี่ยงสิ่งนั้น

มายเออร์ส (Myers, 1993 อ้างถึงใน พรทิพย์ สุขสองห้อง, 2555 : 7) ได้ให้ความหมายว่า เจตคติคือสิ่งที่ออกมาในรูปแบบของการประเมินถึงความชอบหรือไม่ชอบเชิงบวกและเชิงลบ สนับสนุนหรือปฏิเสธ โดยมีระดับความมากน้อยแตกต่างกันไปในแต่ละบุคคล อันเป็นส่วนหนึ่งที่สำคัญในการกำหนดทิศทางการตอบสนองต่อพฤติกรรมใดพฤติกรรมหนึ่งของบุคคลที่เป็นไปในแนวทางที่แน่นอนต่อสิ่งดังกล่าว

จากความหมายต่างๆสรุปได้ว่า เจตคติเป็นเรื่องของความชอบ ความไม่ชอบ ความคิดเห็น ความรู้สึก และความเชื่อต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง จะเกิดขึ้นเมื่อเราได้รับรู้สิ่งเหล่านั้นและเป็นตัวกำหนดทิศทางการตอบสนองต่อพฤติกรรมซึ่งจะแสดงออกมาในรูปของพฤติกรรมในเชิงบวกและเชิงลบ

6.2 องค์ประกอบของเจตคติ

ไทรแอนดิส (Triandis, 2001 : 2-3 อ้างถึงใน นวลรัตน์ นูแป, 2550 : 9) ได้อธิบายถึงองค์ประกอบของเจตคติที่ได้รับการยอมในปัจจุบันว่ามีองค์ประกอบ 3 ประการคือ

1. องค์ประกอบด้านความรู้ (Cognitive Component) ได้แก่ ความรู้และความคิดที่บุคคลมีต่อสิ่งเร้าซึ่งอาจเป็นบุคคล กลุ่ม หรือสภาวการณ์ใดๆก็ตาม ความรู้และความคิดดังกล่าวจะเป็นส่วนกำหนดลักษณะและทิศทางของเจตคติของบุคคล กล่าวคือ ถ้าบุคคลมีความรู้และมีการดิดต่อกับสิ่งเร้าได้ครบถ้วนแล้ว บุคคลจะมีเจตคติต่อสิ่งเร้าในทางบวกหรือทางลบที่ชัดเจนยิ่งขึ้น

2. องค์ประกอบด้านความรู้สึก (Affective Component) ได้แก่ อารมณ์หรือความรู้สึกของบุคคลที่มีต่อสิ่งเร้า อารมณ์หรือความรู้สึกดังกล่าวจะเป็นสิ่งที่มากำหนดทิศทางของเจตคติของบุคคล เช่น ถ้าบุคคลมีความรู้สึกไม่ดีต่อสิ่งใดก็จะมีเจตคติเชิงลบต่อสิ่งนั้น

3. องค์ประกอบด้านพฤติกรรม (Behavioral Component) ได้แก่ พฤติกรรมของบุคคลที่แสดงออกต่อสิ่งเร้าอย่างใดอย่างหนึ่ง พฤติกรรมดังกล่าวจะเป็นสิ่งที่บอกลักษณะและทิศทางของบุคคล กล่าวคือ ถ้าพฤติกรรมของบุคคลที่แสดงออกต่อสิ่งเร้านั้นชัดเจน เจตคติก็ย่อมมีลักษณะเป็นไปในเชิงบวกหรือลบอย่างชัดเจนเช่นกัน

ปรียาพร วงค์อนุตรโรจน์ (2553 : 247) ได้อธิบายถึงองค์ประกอบของเจตคติซึ่งมีองค์ประกอบ 3 ประการคือ

1. องค์ประกอบด้านความรู้ความเข้าใจ (Cognitive Component) เป็นองค์ประกอบด้านความรู้ความเข้าใจของบุคคลที่มีต่อสิ่งเร้านั้นๆ เพื่อเป็นเหตุผลที่จะสรุปความและรวมเป็นความเชื่อหรือตัวช่วยในการประเมินสิ่งเร้านั้นๆ

2. องค์ประกอบด้านความรู้สึกหรืออารมณ์ (Affective Component) เป็นองค์ประกอบด้านความรู้สึกหรืออารมณ์ของบุคคลที่มีความสัมพันธ์กับสิ่งเร้า เป็นผลเนื่องมาจากการที่บุคคลประเมินสิ่งเร้านั้นแล้วว่ามีความพอใจหรือไม่พอใจ ต้องการหรือไม่ต้องการ

3. องค์ประกอบด้านพฤติกรรม (Behavioral Component) เป็นองค์ประกอบด้านความพร้อมหรือความโน้มเอียงที่บุคคลจะปฏิบัติหรือตอบสนองต่อสิ่งเร้าในทิศทางที่จะสนับสนุนหรือคัดค้าน ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความเชื่อหรือความรู้สึกของบุคคล ที่ได้จากการประเมินผลพฤติกรรมที่แสดงออกมาซึ่งจะสอดคล้องกับความรู้สึกที่มีอยู่

โดยสรุปองค์ประกอบของเจตคติ ประกอบด้วย องค์ประกอบด้านความรู้ ด้านความรู้สึก และด้านพฤติกรรม ซึ่งทั้งสามส่วนมีความสัมพันธ์กันคือ ด้านความรู้จะเป็นลักษณะของความคิดพิจารณาต่อสิ่งเร้าต่างๆ แล้วแสดงออกมาในด้านของความรู้สึกชอบหรือไม่ชอบต่อสิ่งเหล่านั้นและจะแสดงพฤติกรรมนั้นออกมาซึ่งจะสอดคล้องกับความรู้สึกที่มีอยู่

6.3 การเกิดเจตคติ

วิไลวรรณ ศรีสงครามและคณะ (2549 : 75) ได้กล่าวว่า การเกิดเจตคติโดยทั่วไปเกิดจากการเรียนรู้สิ่งต่างๆ รอบตัวทั้งทางตรงและทางอ้อม ซึ่งขั้นตอนหรือกระบวนการของการเรียนรู้นั้นจะแตกต่างกันตามแต่ลักษณะของเจตคติ แหล่งที่มีอิทธิพลต่อการสร้างเจตคติของบุคคล มี 4 ประการ ดังนี้

1. ประสบการณ์โดยตรงและประสบการณ์ในอดีตกับสิ่งใดสิ่งหนึ่ง จะมีผลต่อการเกิดเจตคติ เช่น เด็กที่ไปพบทันตแพทย์หรือแพทย์เพื่อรักษา ถ้าได้รับการดูแลอย่างดี เด็กจะมีเจตคติที่ดีต่อแพทย์

2. ครอบครัว เป็นแหล่งสำคัญในการสร้างเจตคติ การอบรมสั่งสอนเลี้ยงดูของพ่อแม่ในวัยก่อนเข้าเรียนมีผลต่อการสร้างเจตคติอย่างมาก เช่น พ่อแม่ที่มีความรับผิดชอบต่อสังคม ไม่ทิ้งเศษขยะบนที่สาธารณะ เด็กก็จะซึมซับลักษณะเช่นนั้นด้วย

3. อิทธิพลของกลุ่มต่างๆ เช่น กลุ่มเพื่อน กลุ่มวิชาชีพ กลุ่มสถาบันการศึกษา ทุกกลุ่มมีอิทธิพลต่อการสร้างเจตคติ ค่านิยม ความเชื่อ โดยเฉพาะกลุ่มเพื่อนมีอิทธิพลต่อเจตคติค่านิยม ความเชื่อในช่วงวัยรุ่น ส่วนกลุ่มวิชาชีพและกลุ่มการเมืองจะมีอิทธิพลต่อวัยผู้ใหญ่

4. สื่อต่างๆ ได้แก่ วิทยุ โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ วารสาร ภาพยนตร์และอื่นๆ เป็นสื่อกลางในการสร้างเจตคติได้ทั้งในทางบวกและทางลบ เช่น การลงข่าวในหนังสือพิมพ์เรื่องการได้รับรางวัลหรือการได้รับโทษของบุคคลในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง ทำให้ผู้อ่านมีเจตคติที่ดีหรือไม่ดีต่อบุคคลนั้นๆได้

ปรียาพร วงค์อนุตรโรจน์ (2553 : 260) ได้กล่าวว่า เจตคติเกิดจากการมีประสบการณ์ทั้งทางตรงและทางอ้อม หากประสบการณ์ที่เราได้รับเพิ่มเติมนั้นแตกต่างจากประสบการณ์เดิม เราก็อาจเปลี่ยนแปลงเจตคติได้ ซึ่งลักษณะการเกิดเจตคติมี 2 รูปแบบคือ

1. เจตคติที่เป็นไปในทางเดียวกัน เช่น เจตคติเดิมของบุคคลที่เป็นไปในทางบวกก็จะเพิ่มมากขึ้นในทางบวก แต่ถ้าเจตคติใดเป็นไปในทางลบก็จะเพิ่มมากขึ้นในทางลบ

2. เจตคติที่ไปคนละทาง เช่น เจตคติเดิมของบุคคลที่เป็นไปในทางบวก ก็จะลดลงในทางบวกและไปเพิ่มทางลบ ตัวอย่างเช่น เคยชอบคนคนนี้ก็เปลี่ยนเป็นไม่ชอบ

กล่าวโดยสรุป เจตคติเกิดจากการเรียนรู้สิ่งต่างๆรอบตัวของแต่ละบุคคล ซึ่งแต่ละคนย่อมมีประสบการณ์ที่เป็นสิ่งเสริมสร้างเจตคติที่แตกต่างกันไป

6.4 การเปลี่ยนแปลงเจตคติ

นิวคอมบ์ (Newcomb, 1998 : 123 อ้างถึงใน นวลรัตน์ นูแป, 2550 : 18) ได้กล่าวว่าความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและอิทธิพลของบุคคลที่มีความสัมพันธ์ร่วมกันอยู่ สามารถเปลี่ยนเจตคติของบุคคลนั้นๆไปตามสถานการณ์ใหม่ๆที่เกิดขึ้นตามอิทธิพลของกลุ่มได้ เช่น การเข้าร่วมเป็นสมาชิกใหม่ ทำให้บุคคลต้องปฏิบัติตามกฎของกลุ่มใหม่ ซึ่งอาจขัดแย้งกับเจตคติเดิมที่ตนเองมีอยู่ ทำให้เกิดภาวะไม่สมดุล ต้องแสวงหาความสอดคล้องระหว่างพฤติกรรมกับความคิดของตน ภาวะนี้จะทำให้บุคคลเปลี่ยนเจตคติไปตามสถานการณ์ที่ได้รับได้

ธีรวุฒิ เอกะกุล (2549 : 96) กล่าวว่า เจตคติสามารถเปลี่ยนแปลงได้หลายวิธี เช่น จากการที่บุคคลได้รับข่าวสารต่างๆหรือการติดต่อสื่อสารกับบุคคล ประสบการณ์เฉพาะอย่าง การเลียนแบบ อิทธิพลของกลุ่ม สถาบัน ซึ่งก่อให้เกิดประสบการณ์การเรียนรู้นำไปสู่การเปลี่ยนแปลงเจตคติทั้งทางบวกและทางลบ

ปรียาพร วงค์อนุตรโรจน์ (2553 : 260) ได้อธิบายว่า การเปลี่ยนแปลงเจตคติไปในทางเดียวกันและการเปลี่ยนแปลงไปคนละทางนั้น มีหลักการว่าเจตคติที่ไปในทางเดียวกันมีความมั่นคง ความคงที่มากกว่าการเปลี่ยนแปลงไปคนละทางซึ่งจะเกี่ยวข้องกับปัจจัยต่อไปนี้

1. ความสุดขีด เจตคติที่อยู่ปลายสุดจะเปลี่ยนแปลงได้ยากกว่าเจตคติที่ไม่รุนแรงมากนัก เช่น ความรักที่สุด ความเกลียดที่สุด จะเปลี่ยนแปลงได้ยากกว่าความรักและความเกลียดที่ไม่มากนัก

2. ความซับซ้อน เจตคติที่เกิดจากสาเหตุเดียวจะเปลี่ยนได้ง่ายกว่าเจตคติที่เกิดจากหลายๆสาเหตุ

3. ความคงที่ คือเจตคติที่เป็นความเชื่อฝังใจ จะเปลี่ยนยากกว่าเจตคติทั่วไป

4. ความสัมพันธ์เกี่ยวเนื่อง เจตคติที่มีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน โดยเฉพาะที่เป็นไปทางเดียวกันจะเปลี่ยนแปลงได้ยากกว่าเจตคติที่มีความสัมพันธ์ไปในทางตรงกันข้ามกัน

5. ความเกี่ยวเนื่องกับค่านิยม เจตคติที่เกี่ยวเนื่องกับค่านิยมหรือความเชื่อขนบธรรมเนียมประเพณีและวัฒนธรรมจะเปลี่ยนแปลงได้ยาก

กล่าวโดยสรุป การเปลี่ยนแปลงเจตคติของบุคคล จะเปลี่ยนแปลงตามสถานการณ์หรือประสบการณ์ที่ได้เรียนรู้ ซึ่งจะนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงเจตคติ

6.5 การวัดเจตคติ

ปรียาพร วงค์อนุตรโรจน์ (2553 : 252) ได้อธิบายว่า เจตคติเป็นความรู้สึก ความเชื่อของบุคคลซึ่งมีการเปลี่ยนแปลงได้ การวัดเจตคติจึงไม่สามารถวัดได้โดยตรง แต่สามารถวัดได้ในรูปแบบของความเห็น การวัดเจตคติของบุคคลที่มีต่อสิ่งใด จะต้องใช้วิธีการสังเกตจากการกระทำ คำพูด การแสดงสีหน้าท่าทางหรือการสัมภาษณ์ความรู้สึกนึกคิด ซึ่งในการวัดนั้นควรมีข้อตกลงเบื้องต้น ดังนี้

1. การศึกษาเจตคติเป็นการศึกษาความคิดเห็น ความรู้สึกของบุคคลที่มีลักษณะคงเส้นคงวา หรืออย่างน้อยก็เป็นความคิดเห็นหรือความรู้สึกที่จะไปเปลี่ยนแปลงในช่วงเวลาหนึ่ง

2. เจตคติเป็นสิ่งที่ไม่สามารถวัดหรือสังเกตได้โดยตรง การวัดเจตคติจึงเป็นการวัดโดยอ้อมจากแนวโน้มที่บุคคลแสดงออก หรือพฤติกรรมที่มีแบบแผนคงที่

3. การศึกษาเจตคติของบุคคล มิใช่แต่เป็นการศึกษาทิศทางของเจตคติของบุคคลเท่านั้น แต่ต้องศึกษาถึงระดับความมากน้อยหรือความเข้มของเจตคตินั้นด้วย

ปัจจุบันเครื่องมือที่ใช้วัดเจตคติมีหลากหลายรูปแบบ เช่น แบบวัดเจตคติตามวิธีของเธอร์สโตน แบบวัดเจตคติของออสกูด แบบวัดเจตคติโดยใช้ระเบียบวิธีแบบคิวของสตีเฟนสัน และแบบวัดเจตคติตามวิธีการของลิเคิร์ท (ปรียาพร วงค์อนุตรโรจน์, 2553 : 253-259)ซึ่งในปัจจุบันนิยมใช้แบบวัดเจตคติตามวิธีการของลิเคิร์ท ทั้งนี้เพราะวิธีการของลิเคิร์ทได้กำหนดให้ข้อความทุกข้อความมีความสำคัญเท่ากันหมด คะแนนของผู้ตอบแต่ละคนในแบบวัดเจตคติ คือผลรวมของคะแนนทุกข้อในแบบวัด ซึ่งลิเคิร์ทถือว่าผู้มีเจตคติต่อสิ่งใดก็ย่อมจะมีโอกาสที่จะตอบเห็นด้วยกับข้อความที่สนับสนุนสิ่งนั้นมาก และโอกาสที่จะตอบเห็นด้วยกับข้อความที่ต่อต้านสิ่งนั้นจะมีน้อย ในทำนองเดียวกัน ผู้มีเจตคติไม่ดีต่อสิ่งใดนั้นโอกาสที่จะเห็นด้วยกับข้อความที่สนับสนุนสิ่งนั้นก็มีน้อย และโอกาสที่จะตอบเห็นด้วยกับข้อความที่ต่อต้านสิ่งนั้นก็มีมาก คะแนนรวมของทุกข้อจะเป็นเครื่องชี้ให้เห็นถึงเจตคติของผู้ตอบในแบบวัดเจตคติของแต่ละบุคคล (Likert, 1932 อ้างถึงใน จิรพจน์ ขวัญคงและคณะ, 2550 : 13) และจากการศึกษารายละเอียด

ของการวัดเจตคติตามวิธีการของลิเคิร์ท สามารถสรุปหลักเกณฑ์และวิธีการในการสร้างแบบวัดเจตคติดังกล่าว ดังนี้ (Likert, 1961 อ้างถึงในสมปอง ม้ายอุเทศ, 2548 : 31)

1. กำหนดวัตถุประสงค์ว่าต้องการศึกษาเจตคติของใคร ต่อสิ่งใด

2. ให้ความหมายของเจตคติต่อสิ่งที่ต้องการศึกษาอย่างชัดเจน เพื่อให้ทราบว่าสิ่งที่ต้องการศึกษาคืออะไร ประกอบด้วยคุณลักษณะใดบ้าง

3. สร้างข้อความที่ครอบคลุมคุณลักษณะที่ต้องการ ในการวัดเจตคติประมาณ 20-30 ข้อความ การเขียนข้อความควรคำนึงถึงสิ่งต่อไปนี้

3.1 ข้อความสั้น กะทัดรัด ชัดเจน และรัดกุม

3.2 เขียนประโยคอย่างง่าย ไม่ควรใช้ประโยคปฏิเสธหรือประโยคซับซ้อน

3.3 ข้อความควรมีความคิดเดียวที่สมบูรณ์ในตัวเอง

3.4 หลีกเลี่ยงคำบางคำ เช่น ทั้งหมด ทั่วไป ไม่มีเลย เท่านั้น เสมอ

3.5 หลีกเลี่ยงข้อความที่เกี่ยวกับอดีต

3.6 หลีกเลี่ยงข้อความที่เป็นจริงหรือสามารถตีความได้ว่าเป็นจริง

3.7 ไม่ควรใช้ข้อความที่ผู้ตอบสามารถตอบหรือเลือกตอบได้เหมือนกันหมดหรือตอบไม่ได้

3.8 ในแบบวัดควรประกอบด้วยข้อความทั้งด้านบวกและด้านลบ

4. ตรวจสอบข้อความที่สร้างขึ้น ซึ่งอาจทำได้โดยผู้สร้างข้อความเองหรือผู้ที่มีความรู้ในเรื่องนั้นๆเป็นผู้ตรวจสอบ โดยพิจารณาข้อความที่สร้างขึ้นว่าครอบคลุมวัตถุประสงค์ของการสร้างเครื่องมือวัดเรื่องนั้นๆหรือไม่ และภาษาที่ใช้เหมาะสมเพียงใด

5. ทำการทดลองใช้ก่อนนำไปใช้จริง โดยนำข้อความที่ตรวจสอบแล้วไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่างจำนวนหนึ่ง เพื่อศึกษาว่าข้อความดังกล่าวชัดเจนหรือไม่ ข้อความใดต้องปรับปรุง นอกจากนี้ยังต้องวิเคราะห์รายข้อเพื่อหาค่าอำนาจจำแนก และคัดเลือกข้อที่มีค่าอำนาจจำแนกสูงไว้เป็นแบบวัดที่สมบูรณ์ต่อไป

สรุป ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้เกณฑ์แบบวัดเจตคติตามวิธีการของลิเคิร์ท โดยให้นักเรียนแสดงความคิดเห็นคำตอบของแต่ละข้อความ เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ซึ่งในข้อคำถามจะเป็นเรื่องที่ครอบคลุมเกี่ยวกับเจตคติต่อการเรียนวิชาภาษาเกาหลีเบื้องต้นตามนิยามศัพท์เฉพาะ 3 ด้าน คือ ด้านความรู้ ด้านความรู้สึกและด้านแนวโน้มในการแสดงพฤติกรรม

7. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

7.1 งานวิจัยในประเทศ

งานวิจัยในประเทศที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนสอนโดยใช้วิธีสอนตามแนวการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารที่จะนำเสนอในที่นี้มี ดังนี้

สุชาดา โภชนสมบูรณ์ (2550) ได้ศึกษาผลของการสอนตามแนวการสอนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารที่มีต่อทักษะทางภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลการสอนตามแนวการสอนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร ที่มีต่อทักษะทางภาษาอังกฤษของผู้เรียน กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนโรงเรียนวัดยางสุทธาราม กรุงเทพมหานคร จำนวน 33 คน ได้มาโดยวิธีการสุ่มอย่างง่าย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แผนการสอนภาษาอังกฤษตามแนวการสอนเพื่อการสื่อสาร แบบทดสอบวัดความสามารถในการฟัง พูด อ่านและเขียน และแบบบันทึกการสังเกต วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าร้อยละและทำการเปรียบเทียบกับเกณฑ์ที่ตั้งไว้ร้อยละ 70 ผลการวิจัยพบว่าด้านทักษะการฟังมีนักเรียนผ่านเกณฑ์ร้อยละ 70 จำนวน 31 คน ด้านทักษะการพูดมีนักเรียนผ่านเกณฑ์ จำนวน 30 คน ด้านทักษะการอ่าน นักเรียนผ่านเกณฑ์จำนวน 28 คน และด้านทักษะการเขียน นักเรียนผ่านเกณฑ์จำนวน 27 คน นอกจากนี้ยังพบว่าผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ความสำเร็จด้านพุทธพิสัยผ่านเกณฑ์ ร้อยละ 70 จำนวน 21 คน คิดเป็นร้อยละ 63.64 และความสามารถในการทำงานกลุ่ม มีผู้ที่มีคุณภาพ มีทักษะการทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ดีมีระบบ คิดเป็นร้อยละ 87.88 และความสำเร็จด้านจิตพิสัย พบว่าผู้เรียนทุกคนมีความสนใจเรียน มีมารยาทในการฟัง ตั้งใจทำงานเป็นระเบียบเรียบร้อย

สุรัชฎา ศรีพิทักษ์ (2551) ได้วิจัยเรื่องการพัฒนาหน่วยการเรียนรู้ภาษาอังกฤษตามแนวการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร ร่วมกับวิธีสอนแบบฟัง-พูด สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาหน่วยการเรียนรู้ภาษาอังกฤษตามแนวการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารร่วมกับวิธีสอนแบบฟัง-พูด และศึกษาผลการใช้หน่วยการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้นโดยเทียบกับเกณฑ์ร้อยละ 80 ของคะแนนเฉลี่ยและศึกษาความพึงพอใจของนักเรียน กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนโรงเรียนทวีรัตน์ จังหวัดสงขลา จำนวน 30 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ หน่วยการเรียนรู้ภาษาอังกฤษตามแนวการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารจำนวน 7 แผน แบบทดสอบวัดทักษะการฟัง การพูด การอ่านและการเขียน รวมทั้งหมด 10 ชุด วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยพบว่า การใช้หน่วยการเรียนรู้ในการพัฒนาทักษะทางภาษาอังกฤษด้านทักษะการฟังและการพูดอยู่ในระดับดีมาก ส่วนคะแนนทักษะการอ่านและการเขียนอยู่ในระดับดี และความพึงพอใจของนักเรียนต่อการเรียนในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

รมัยาภรณ์ สุขเกษม (2554) ได้ศึกษาผลการจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษตามแนวการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารที่เน้นการฟัง-พูดและการเสริมแรงบวกของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการฟัง-พูดภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ก่อนและหลังได้รับการจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษตามแนวการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารที่เน้นการฟัง-พูดและการเสริมแรงบวกและศึกษาความพึงพอใจหลังการจัดการเรียนรู้ กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนวัดลาดสนุ่น จำนวน 43 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แผนการจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษตามแนวการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารที่เน้นการฟัง-พูดและการเสริมแรงบวก แบบวัดความสามารถการฟัง-พูดภาษาอังกฤษเป็นแบบสัมภาษณ์ก่อนและหลังทดลอง และแบบสอบถามวัดความพึงพอใจ ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนมีความสามารถในการฟัง-พูดภาษาอังกฤษหลังการจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษตามแนวการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารที่เน้นการฟัง-พูดและการเสริมแรงบวกสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และนักเรียนมีความพึงพอใจระดับมากที่สุด

นิธิดา ราษฎร์เหนือ (2554) ได้พัฒนาชุดการเรียนการสอนตามแนวการสอนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร รายวิชาสนทนาภาษาอังกฤษ 1 หน่วย “Eating Out” ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ 3 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาชุดการเรียนการสอนตามแนวการสอนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร และเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนก่อนและหลังการได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุดการเรียนการสอน กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ 3 ได้มาโดยการสุ่มแบบแบ่งกลุ่ม เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ ชุดการเรียนการสอนตามแนวการสอนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร และแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ผลการวิจัยพบว่า ชุดการเรียนการสอนตามแนวการสอนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารมีประสิทธิภาพสูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังการใช้ชุดการเรียนการสอนตามแนวการสอนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารสูงกว่าก่อนใช้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

พันทิวา ลาคำ (2555) ได้พัฒนาแบบฝึกทักษะการเขียนภาษาอังกฤษตามแนวการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาแบบฝึกทักษะการเขียนภาษาอังกฤษตามแนวการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80 / 80 และเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาอังกฤษ ก่อนและหลังการเรียนด้วยแบบฝึกทักษะการเขียนภาษาอังกฤษตามแนวการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนโรงเรียนนิคมสร้างตนเอง 2 จังหวัดอุบลราชธานี จำนวน 31 คน ได้มาโดยวิธีการสุ่มอย่างง่าย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แบบฝึกทักษะการเขียนภาษาอังกฤษตามแนวการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร จำนวน 12 ชุด และแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ผลการวิจัยพบว่า แบบฝึกทักษะ

การเขียนภาษาอังกฤษตามแนวการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ มีประสิทธิภาพ 84.18 / 81.69 และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนหลังเรียนด้วยแบบฝึกทักษะสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ธัชมาศ พิภักดิ์ (2555) ได้ศึกษาผลการจัดกิจกรรมตามแนวการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารเพื่อส่งเสริมความสามารถในการฟังและการพูดภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนจากการจัดกิจกรรมตามแนวการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารของนักเรียนก่อนเรียนและหลังเรียน และศึกษาระดับความสามารถในการฟังและการพูดภาษาอังกฤษหลังเรียนโดยจัดกิจกรรมตามแนวการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร กลุ่มตัวอย่างคือนักเรียนโรงเรียนธารทองพิทยาคม จังหวัดบุรีรัมย์ จำนวน 30 คน ได้มาโดยการสุ่มอย่างง่ายโดยใช้ห้องเรียนเป็นหน่วยในการสุ่ม เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แผนการจัดการเรียนรู้จำนวน 6 แผน แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและแบบประเมินระดับความสามารถในการฟังและการพูดภาษาอังกฤษ ผลการวิจัยพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ระดับและความสามารถในการฟังและการพูดภาษาอังกฤษของนักเรียนหลังเรียนอยู่ในระดับมาก

7.2 งานวิจัยต่างประเทศ

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องในต่างประเทศ ผู้วิจัยได้นำเสนอผลการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีสอนตามแนวการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร ดังนี้

ออฟเนอร์ (Offner, 2003 : Online อ้างถึงใน สายพิน รุ่งวัฒนะกิจ, 2554 : 56 - 57)ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับการสอนสนทนาภาษาอังกฤษในประเทศญี่ปุ่น จากมูลเหตุที่ว่า ผู้เรียนไม่สามารถใช้ภาษาอังกฤษในการสื่อสารได้ ซึ่งมีต้นเหตุมาจากวิธีการเรียนการสอนที่ไม่เหมาะสมกล่าวคือ ผู้เรียนขาดทักษะในการฝึกการพูดสนทนา ผู้วิจัยจึงมุ่งศึกษาถึงวิธีการเรียนการสอนซึ่งวิธีที่ใช้ได้แก่ การฝึกทักษะการพูดในสถานการณ์จริงต่างๆ เช่น การเรียนขับรถหรือการเล่นเครื่องดนตรี เป็นต้น ผลการศึกษาสรุปได้ว่า

1. การสอนทักษะการพูดเป็นสิ่งที่ควรเน้นเป็นอันดับแรก
2. วิธีการเรียนการสอนที่ควรใช้ ได้แก่ การเรียนจากสถานการณ์จริงและในสถานการณ์ที่หลากหลาย
3. การสื่อสารเป็นสิ่งสำคัญที่สุด ด้วยเหตุที่เป็นงานสร้างสรรค์ มีศิลปะ และมีจินตนาการ การยึดกฎเกณฑ์หรือมาตรฐานทางภาษาเป็นสิ่งสำคัญรองลงมา
4. ภาษาเป็นสิ่งที่ยืดหยุ่นได้ ผู้เรียนควรปรับภาษาให้เหมาะสมกับความต้องการที่กำลังเปลี่ยนแปลง
5. การเรียนภาษาเป็นสิ่งที่ต้องแสดงออกหรือมีการกระทำ มิฉะนั้นจะไม่ได้ผล

6. การเรียนภาษาเป็นสิ่งที่ต้องมีปฏิสัมพันธ์ โดยต้องคำนึงว่าการสื่อสารคือวัตถุประสงค์หลักของการเรียนภาษา

ซาอีด อาเหม็ดและคองแมน ราว (Saeed Ahmad & Congman Rao, 2013 : Online) ได้ศึกษาการใช้วิธีสอนตามแนวการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารในการสอนภาษาอังกฤษเป็นภาษาต่างประเทศ ในประเทศปากีสถาน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเปรียบเทียบการใช้วิธีสอนแบบเน้นไวยากรณ์และการแปลกับวิธีสอนตามแนวการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร กลุ่มตัวอย่างคือ ครูผู้สอนและนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายในประเทศปากีสถาน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามแบบกึ่งโครงสร้างและแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและเจตคติของนักเรียน ผลการวิจัยพบว่า การสอนโดยใช้วิธีสอนตามแนวการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารมีประสิทธิภาพกว่าการสอนแบบเน้นไวยากรณ์และการแปล และถ้านักเรียนได้รับการจัดการเรียนการสอนที่เหมาะสม ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยเฉพาะทักษะที่ใช้ในการสื่อสารดีขึ้นอีกทั้งการใช้วิธีสอนตามแนวการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร ยังทำให้นักเรียนมีแรงจูงใจในการเรียนมากขึ้นอีกด้วย

เมนนัย ซานา (Mennaai Sanaa, 2013 : Online) ได้ศึกษาการพัฒนาทักษะการพูดโดยใช้วิธีสอนตามแนวการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารของนักศึกษาชั้นปีที่ 2 สาขาวิชาภาษาอังกฤษ มหาวิทยาลัยบริสก้า โดยสาเหตุหลักที่ทำให้นักศึกษาไม่สามารถใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารได้ คือ ครูผู้สอนมักใช้วิธีการสอนทักษะการพูดแบบเดิมๆคือเน้นไปที่กฎของไวยากรณ์ วัตถุประสงค์ของการวิจัยในครั้งนี้ก็เพื่อศึกษาว่า ถ้าครูผู้สอนเปลี่ยนมาใช้วิธีสอนตามแนวการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร นักศึกษาจะสามารถพัฒนาทักษะการพูดได้ดีขึ้น เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม 2 ฉบับ คือสำหรับครูผู้สอนและสำหรับนักศึกษาเพื่อระบุและสำรวจทัศนคติของนักศึกษาที่มีต่อทักษะการพูดและวิธีสอนตามแนวการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร ผลการวิจัยพบว่า วิธีสอนตามแนวการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร เป็นวิธีสอนที่มีประสิทธิภาพมากในการพัฒนาทักษะการพูดของนักศึกษา

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งในและต่างประเทศดังกล่าว สรุปได้ว่า การจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีสอนตามแนวการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร เป็นวิธีการจัดการเรียนรู้ที่สามารถพัฒนาทักษะในการสื่อสารทั้ง 4 ทักษะได้อย่างมีประสิทธิภาพ เพราะเป็นการฝึกให้นักเรียนได้ใช้ภาษาในสถานการณ์จริง ยึดนักเรียนเป็นสำคัญ ส่งเสริมให้นักเรียนกล้าแสดงออกและสามารถนำประสบการณ์ที่ได้รับจากกิจกรรมไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ ผู้วิจัยจึงเลือกวิธีสอนตามแนวการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร มาทดลองใช้ในการสอนวิชาภาษาเกาหลีเบื้องต้นกับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 เพื่อพัฒนาความสามารถในการสื่อสารภาษาเกาหลีเบื้องต้นของนักเรียนให้ดียิ่งขึ้น

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การพัฒนาความสามารถในการสื่อสารภาษาเกาหลีเบื้องต้นของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โดยใช้วิธีสอนตามแนวการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร ผู้วิจัยได้กำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัย ดังนี้

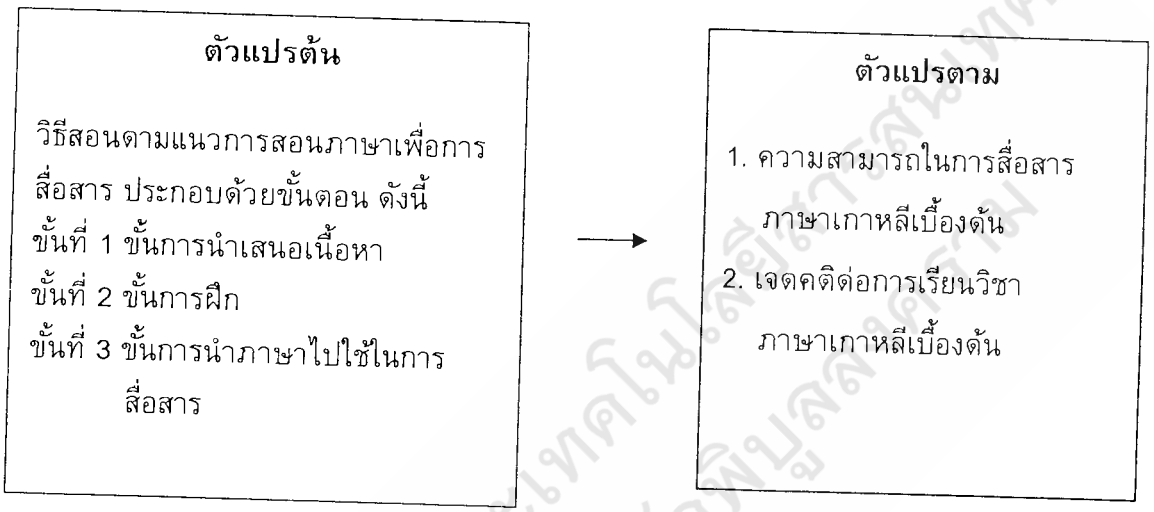

ภาพ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

สำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม